

Na temelju članka 22 Statuta Brčko distrikta BiH – pročišćeni tekst (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 2/10), Skupština Brčko distrikta BiH na 54. redovitoj sjednici održanoj 10. studenog 2011. godine, usvaja

ZAKON
O ZAŠTITI I POSTUPANJU S DJECOM
I MALOLJETNICIMA U KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1
(Predmet i primjena Zakona)

Ovim zakonom se utvrđuju posebna pravila postupanja prema djeci koja se nalaze u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim osobama i djeci koja su žrtve ili svjedoci, po kojima su dužni da postupaju sudovi, tužiteljstva, uključujući ovlaštene službene osobe, organi skrbništva, obitelji, škole, institucije na svim razinama društvene zajednice, kao i drugi sudionici uključeni u kaznenu proceduru na način kojim se bez diskriminacije unapređuje osjećaj dostojanstva i osobne vrijednosti djeteta, uzima u obzir uzrast djeteta, najbolji interesi djeteta, njegovo pravo na život, opstanak i razvoj, omogućava da dijete sukladno uzrastu i zrelosti izrazi svoje mišljenje po svim pitanjima koja se na njega odnose, pri čemu sva zalaganja treba da vode rehabilitaciji i socijalnoj reintegraciji djeteta i njegovom preuzimanju konstruktivne uloge u društvu.

Članak 2
(Definicija djeteta i primjena kaznenih sankcija)

- (1) Dijete je, sukladno ovom zakonu, svaka osoba koja nije navršila 18 godina života.
- (2) Prema djetetu koje u vrijeme izvršenja kaznenog djela nije navršilo 14 godina (u daljnjem tekstu: dijete) ne mogu se izreći kaznene sankcije niti primijeniti druge mjere predviđene ovim zakonom.
- (3) Maloljetnik je dijete koje je u vrijeme izvršenja kaznenog djela navršilo 14 godina, a nije navršilo 18 godina života (u daljnjem tekstu: maloljetnik) i prema kome se mogu izreći kaznene sankcije i druge mjere predviđene ovim zakonom.

Članak 3
(Uzrast maloljetnika u svrhu ovog zakona)

- (1) Mlađi maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja kaznenog djela navršio 14, a nije navršio 16 godina života.
- (2) Stariji maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja kaznenog djela navršio 16, a nije navršio 18 godina života.
- (3) Mlađa punoljetna osoba je osoba koja je u vrijeme izvršenja kaznenog djela navršila 18, a nije navršila 21 godinu života.

Članak 4 (Nediskriminacija)

Prema maloljetnicima i mlađim punoljetnim osobama u svim fazama postupka postupa se na isti način bez obzira na: rasu, boju kože, spol, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno, etničko ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, status stečen rođenjem ili drugi status maloljetnika, njegovog roditelja, posvojitelja ili skrbnika, kao i druge oblike različitosti.

Članak 5 (Minimalna prava maloljetnika u postupku)

Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja se poštuju u svim fazama kaznenog postupka i ona se odnose na pravo maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega se optužuje, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno, da se brani šutnjom, da mu se priznanje ne iznuđuje silom, pravo na pravnu pomoć odvjetnika, pravo na nazočnost roditelja ili skrbnika, pravo na provođenje postupka „bez odlaganja“, pravo da unakrsno ispituje svjedoke suprotne stranke i pozove i sasluša vlastite svjedoke pod jednakim uvjetima i pravo na djelotvoran pravni lijek.

Članak 6 (Jezik i pismo)

Ukoliko maloljetnik ne poznaje jezik i pismo na kojem se vodi kazneni postupak, sud mu određuje tumača. Razumljivost jezika podrazumijeva i uporabu terminologije prilagođene uzrastu i stupnju razvijenosti djeteta.

Članak 7 (Zaštita privatnosti)

Pravo na privatnost maloljetnog učinitelja kaznenog djela se poštuju u svim fazama postupka, tako da se u medijima ne će objaviti ime i drugi podatci koji otkrivaju identitet maloljetnika.

Članak 8 (Preusmjeravanje od redovitog postupka)

Obveza je tužitelja za maloljetnike (u daljnjem tekstu: tužitelj) i suca za maloljetnike (u daljnjem tekstu: sudac) da, sukladno s načelima i pravilima propisanim zakonom i podzakonskim aktima, ne pribjegavaju vođenju formalnog kaznenog postupka, nego da slučaj maloljetnog učinitelja kaznenog djela riješe primjenom odgojnih preporuka.

Članak 9 (Načelo razmjernosti)

Potencirajući dobrobit maloljetnika koji se nalazi u sukobu sa zakonom, ovaj zakon propisuje mogućnost izbora i primjene zakonom predviđene sankcije i mjera koje su prilagođene osobnim svojstvima, sredini i prilikama u kojima maloljetnik živi i u razmjeri s okolnostima i težinom učinjenog kaznenog djela i uvažavanjem prava osobe oštećene kaznenim djelom.

Članak 10 (Sadržaj Zakona)

(1) Ovaj zakon sadrži odredbe koje se primjenjuju prema maloljetnim učiniteljima kaznenih djela koje se odnose na materijalno kazneno pravo, odredbe o organima koji ga primjenjuju, kazneni postupak i izvršenje kaznenih sankcija, kao i odredbe o kaznenopravnoj zaštiti djece na čiju štetu je izvršeno kazneno djelo.

(2) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na punoljetne osobe kada im se sudi za kaznena djela koja su učinile kao maloljetnici, a ispunjeni su uvjeti koje predviđa ovaj zakon, kao i na osobe koje su kazneno djelo učinile kao mlađe punoljetne osobe.

Članak 11 (Primjerena primjena odredaba drugih zakona)

Odredbe Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, brojevi: 10/03 i 6/05), (u daljnjem tekstu: Kazneni zakon), Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, brojevi: **10/03, 48/04, 6/05, 14/07, 21/07, 2/08 i 17/09**), zakona kojim se uređuje izvršenje kaznenih sankcija i drugi opći propisi primjenjuju se ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Članak 12 (Osnovni pojmovi)

Osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) „posebna pravila“ se odnose na uređenje sustava maloljetničkog pravosuđa koji čine brojne komponente: osobe koje su u njega uključene, način na koji rade, procedure, objekti itd. Aspekti provođenja maloljetničkog pravosuđa odnose se i na način na koji policijski organ djecu lišava slobode; kako se djeca ispituju; način postupanja tužitelja, sudaca i branitelja; način na koji suci donose i izriču sankcije i druge mjere; način na koji osoblje u institucijama provodi tretman, smještaj, obrazovanje, rekreativne i sigurnosne uvjete u institucijama, kao i programe rehabilitacije i reintegracije. Izraz „maloljetničko pravosuđe“ označava pravosudni sustav uspostavljen za djecu za koju postoje osnove sumnje da su učinila neko kazneno djelo i na opći način definira zaštitu i promovira prava djeteta na pravedan tretman,

b) „maloljetnik“ je dijete ili mlada osoba s kojim se prema važećim pravnim sustavima, primjereno učinjenom djelu, može postupati na način koji se razlikuje od načina postupanja s odraslim osobama,

c) „mlađa punoljetna osoba“ je osoba koja je navršila 18, a nije navršila 21 godinu života i čiji razvoj nije na toj razini da bi se mogla smatrati punoljetnom osobom,

d) „djeca u sukobu sa zakonom“ je termin koji pokazuje da su djeca u kontaktu s kaznenopravnim sustavom zbog toga što su osumnjičena, optužena ili osuđena za kazneno djelo; „mladež u sukobu sa zakonom“ je alternativni termin kojim mogu biti obuhvaćene i mlađe punoljetne osobe, jer riječ: „mladež“ nema jasno određenu dobnu granicu,

e) „maloljetni učinitelj kaznenog djela, maloljetnik u sukobu sa zakonom i maloljetni prijestupnik“ su izrazi koji se odnose na maloljetnika bez obzira na to da li je on osumnjičen, optužen ili osuđen za kazneno djelo,

f) „tužitelj za maloljetnike“ je tužitelj koji posjeduje afinitet za rad sa djecom i specijalna znanja o pravima djeteta i prijestupništvu mladeži, kao i druga znanja i vještine koje ga čine kompetentnim za rad na slučajevima maloljetničkog prijestupništva,

g) „sudac za maloljetnike“ je sudac koji posjeduje afinitet za rad s djecom i specijalna znanja iz oblasti prava djeteta i prijestupništva mladeži, kao i druga znanja i vještine koje ga čine kompetentnim za rad na slučajevima maloljetničkog prijestupništva,

h) „stručni savjetnici“ suda i tužiteljstva su socijalni pedagozi – defektolozi, socijalni radnici, specijalni pedagozi – defektolozi i psiholozi koji imaju aktivnu ulogu u predmetima maloljetničkog prijestupništva: daju stručno mišljenje, prikupljaju potrebne podatke, vode evidencije i obavljaju i druge poslove po nalogu tužitelja ili suca,

i) „organ skrbništva“ je Centar za socijalni rad, a gdje nema centra za socijalni rad, odgovarajuća općinska služba socijalne zaštite koja ima ista prava i dužnosti prema djeci u sukobu sa zakonom i sprečavanju društveno neprihvatljivog ponašanja,

j) „centar za socijalni rad“ je organ skrbništva i socijalne skrbi,

k) „socijalna anamneza“ predstavlja nalaz i mišljenje koje socijalni radnik dostavlja na zahtjev tužitelja ili suca i ona sadrži podatke o identitetu i osobnosti maloljetnika, razloge zbog kojih je došlo do prikupljanja podataka, analizu prikupljenih podataka, podatke o obitelji, socijalnu dijagnozu i prognozu, kao i prijedlog mjera koje treba poduzeti,

l) „fizički razvoj“ pojedinca označava stupanj usklađenosti visine, težine i drugih fizičko-fizioloških karakteristika pojedinca s utvrđenim normama za ciljani uzrast,

lj) „mentalni razvoj“ se odnosi na promjene u mentalnom funkcioniranju od oživljavanja fetusa do smrti jedinke ili neki dio tih promjena. Mentalni razvoj posljedica je učenja i sazrijevanja, s tim što na ranijim uzrastima prevladava sazrijevanje, a na starijim učenje,

m) „kognitivni razvoj“ podrazumijeva psihički proces kojim osobnost postaje svjesna činjenica iz svoje vanjske i djelomično unutarnje stvarnosti. Odvija se kroz percipiranje, pažnju, rasuđivanje, memoriranje i reprodukciju opaženog,

n) „osjetljiva skupina djece“ podrazumijeva djecu kojoj treba osigurati poseban tretman, aktivnosti i mjere zaštite, kao što su djeca u sukobu sa zakonom, beskućnici, djeca bez roditelja, djeca s posebnim potrebama, djeca pripadnika manjina, imigranata itd.,

nj) „odgojne preporuke“ predstavljaju oblik alternativnih mjera koje tužitelji ili suci, na temelju načela oportuniteta, primjenjuju prema maloljetnom učinitelju kaznenog djela, vršeci tako skretanje (diverziju) s uobičajenog kaznenog postupka,

o) „medijacija“ je proces posredovanja u kome neutralna treća osoba (medijator) pomaže žrtvi i učinitelju kaznenog djela da kroz komunikaciju postignu obostrano prihvatljivo rješenje spora,

p) „lišenje slobode“ je oblik zatvaranja ili pritvaranja ili smještaja u javnu ili privatnu zatvorenu instituciju naredbom suda, upravnog ili drugog organa vlasti, osobe koja je mlađa od 18 godina. U ovom smislu, lišenjem slobode smatra se i smještaj maloljetnog učinitelja kaznenog djela u zdravstvenu ili socijalnu ustanovu,

r) „pripremni postupak“ obuhvaća aktivnosti poduzete od tužitelja ili ovlaštene službene osobe sukladno ovom zakonu, uključujući prikupljanje i čuvanje izjava i dokaza,

s) „prihvatište za djecu i maloljetnike“ je ustanova socijalne skrbi čiji je osnovni zadatak prihvata, privremeno zbrinjavanje i opservacija, a u koju maloljetni učinitelj kaznenog djela može biti smješten po odluci suda umjesto pritvora,

š) „resocijalizacija“ označava proces koji podrazumijeva poduzimanje sistematske, planske i organizirane aktivnosti društva s ciljem osposobljavanja maloljetnika da ubuduće poštuje društvene norme i pravila kako više ne bi dolazio u sukob sa zakonom i kako bi postao koristan član društvene zajednice,

t) „rehabilitacija“ označava prestanak svih negativnih, štetnih učinaka koji nastupaju u svezi s i kao posljedica kaznene odluke odnosno osude, tako da se maloljetniku omogućava potpuna reintegracija i povratak u društvo i

u) „reintegracija“ označava potpuno uključivanje maloljetnika u život kao punopravnog, ravnopravnog člana društvene zajednice tako da uživa status neosuđivanosti, a time i sva prava kao drugi punopravni građani. Kazneno djelo maloljetnika se zaboravlja, a u službenoj evidenciji se ne spominje njegov sudski tretman i osuđivanost.

II. ORGANI U POSTUPKU PREMA MALOLJETNICIMA

Članak 13 (Opća odredba)

U kaznenim predmetima maloljetnika postupak vode sudovi određeni ovim zakonom.

Članak 14 (Uzrast učinitelja)

Nadležnost sudova za suđenje maloljetniku i mlađoj punoljetnoj osobi prestaje s navršenom 23. godinom života.

Članak 15 (Stvarna nadležnost)

(1) Za sva kaznena djela učinjena od strane maloljetnika nadležan je da odlučuje Osnovni sud Brčko distrikta BiH.

(2) Sud drugog stupnja nadležan je da odlučuje o žalbama protiv odluke Osnovnog suda Brčko distrikta BiH.

(3) Trećestupanjsko vijeće Apelacijskog suda Brčko distrikta BiH od tri suca sudi u slučaju predviđenom člankom 118 ovog zakona.

Članak 16 (Sudac za maloljetnike i vijeće za maloljetnike)

(1) U Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH formira se odjel za maloljetnike koji se sastoji od jednog ili više sudaca i stručnih savjetnika.

(2) U sudovima prvog i drugog stupnja formira se vijeće za maloljetnike sastavljeno od tri suca.

Članak 17 (Sastav suda)

(1) U prvom stupnju za kaznena djela učinjena u vrijeme maloljetstva, bez obzira na propisanu kaznu, sudi sudac kao pojedinac.

(2) Kada Apelacijski sud odlučuje u drugom stupnju, vijeće za maloljetnike sastavljeno je od tri suca, određenih rasporedom poslova u tom sudu, koji imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prijestupništva mladeži (u daljnjem tekstu: posebna znanja).

(3) Vijeće sastavljeno od tri suca koji imaju posebna znanja, donose odluke izvan sjednice ili glavne rasprave kada je to određeno ovim zakonom ili propisano odredbama Zakona o kaznenom postupku.

(4) Ako nije moguće u potpunosti sastaviti vijeće trojice sudaca s posebnim znanjem iz članka 18 ovog zakona, osigurat će se da najmanje jedan sudac ima posebna znanja, a koji će istovremeno biti predsjednik vijeća za maloljetnike.

(5) Sastav vijeća za maloljetnike, po pravilu, čine suci koji nisu istog spola.

Članak 18 (Posebna znanja)

Sudac i tužitelj moraju imati izraženu sklonost za odgoj, potrebe i interese mladeži i posebna znanja.

Članak 19
(Odjel za maloljetnike pri Tužiteljstvu i Policiji)

- (1) U Tužiteljstvu formira se odjel koji se sastoji od jednog ili više tužitelja i jednog ili više stručnih savjetnika.
- (2) U Policiji Brčko distrikta BiH formira se odjel za maloljetnike, koji se sastoji od jednog ili više policijskih službenika i jednog ili više stručnih savjetnika.

Članak 20
(Postavljanje na određeno razdoblje i raspoređivanje poslova)

(1) Suca postavlja na vrijeme od pet godina opća sjednica suda, a tužitelja na vrijeme od pet godina – kolegij tužitelja. Nakon isteka pet godina, sudac, odnosno tužitelj, može biti ponovno postavljen na istu dužnost.

(2) Suci koji sude u vijeću za maloljetnike određuju se godišnjim rasporedom poslova i uz uzimanje u obzir zainteresiranosti i sklonosti.

Članak 21
(Stručni savjetnici)

(1) Sudovi i tužiteljstva, u pravilu, imaju stručne savjetnike: socijalne pedagoge – defektologe, specijalne pedagoge-defektologe, pedagoge, pedagoge-psihologe, socijalne radnike i psihologe.

(2) Stručni savjetnik tužiteljstva može u tijeku pripremnog postupka prikupljati podatke koji se tiču osobnosti maloljetnika; prikupljati podatke i davati mišljenje tužitelju za donošenje odluke o svrsishodnosti pokretanja postupka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu odgojnih preporuka; davati mišljenje o potrebi poduzimanja mjera smještaja maloljetnika u prihvatilište i poduzimanja drugih mjera za osiguranje nazočnosti maloljetnika tijekom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i tužitelju podnositi izvješća i, ako je potrebno, predlagati poduzimanje potrebnih mjera; davati mišljenje o opravdanosti primjene konkretnih odgojnih preporuka, odgojnih mjera i mjera sigurnosti i njihovoj zamjeni drugim mjerama ili obustavi postupka; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke i mišljenja po nalogu i zahtjevu tužitelja.

(3) Stručni savjetnik suda može u tijeku postupka prikupljati podatke potrebne za donošenje odluke o primjeni odgojnih preporuka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu odgojnih preporuka; davati mišljenje o potrebi smještaja maloljetnika u prihvatilište i poduzimanja drugih mjera za osiguranje nazočnosti maloljetnika tijekom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i sucu podnositi izvješća i, ako je potrebno, predložiti poduzimanje potrebnih mjera; pribivati sjednici ili glavnoj raspravi i davati stručno mišljenje o potrebi poduzimanja određenih mjera prema djeci koja su žrtve ili svjedoci učinjenog kaznenog djela; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke po nalogu i zahtjevu suca i davati mišljenje o drugim pitanjima kada postoji suglasnost stranaka i branitelja ili sud ocijeni da je to potrebno.

(4) Stručni savjetnik tužiteljstva ili suda prikuplja podatke iz stavaka 2 i 3 ovog članka u suradnji s nadležnim organom skrbništva, a po potrebi može obavještenja prikupljati izravno od roditelja, odnosno skrbnika ili posvojitelja maloljetnika, ustanova, drugih osoba, a kada je potrebno i od maloljetnika.

(5) Tužitelj u tijeku pripremnog postupka i sud tijekom postupka mogu odlučiti da stručni savjetnik pribiva radnjama koje se poduzimaju u nazočnosti maloljetnog učinitelja kaznenog djela, a osobito tijekom njegovog ispitivanja. Sud određuje nazočnost stručnog savjetnika sukladno članku 184 ovog zakona kada se u kaznenim postupcima vrši ispitivanje djece i maloljetnika na čiju štetu je učinjeno kazneno djelo ili su bili svjedoci učinjenog djela.

(6)Ukoliko tužiteljstva ili sudovi nemaju stručne savjetnike, sudac i tužitelj će zatražiti da podatke iz stavaka 2 i 3 ovog članka prikupe stručne osobe organa skrbništva, a u svrhu ispitivanja djece i maloljetnika mogu angažirati stručnu osobu (socijalne pedagoge – defektologe, socijalne radnike i psihologe) iz drugih odgovarajućih ustanova.

III. MJERE, ODGOJNE PREPORUKE I KAZNENE SANKCIJE KOJE SE PODUZIMAJU PREMA MALOLJETNIKU

1. Mjera upozorenja i odgojne preporuke

Članak 22 (Polijsko upozorenje)

(1) Prema maloljetnom učinitelju kaznenog djela može se izreći policijsko upozorenje za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 88 ovog zakona i ako je to razmjerno okolnostima i težini učinjenog kaznenog djela sukladno članku 9 ovog zakona.

(2) Policijsko upozorenje se može izreći pod sljedećim uvjetima:

- a) da maloljetnik priznaje kazneno djelo,
- b) da je priznanje dano slobodno i dragovoljno,
- c) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio kazneno djelo i
- d) da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primijenjena odgojna preporuka ili izricana kaznena sankcija.

(3) Policijsko upozorenje izriče ovlaštena službena osoba s posebnim znanjima uz odobrenje tužitelja.

(4) Svrha izricanja policijskog upozorenja određena je člankom 25 ovog zakona.

Članak 23 (Evidencija izrečenih mjera)

Policijski organi vode evidenciju izrečenih mjera upozorenja koja nema karakter kaznene evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne mogu se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

Članak 24 (Uvjeti primjene odgojnih preporuka)

(1) Prema maloljetnom učinitelju kaznenog djela mogu se primijeniti odgojne preporuke za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, a za kaznena djela za koja je propisana kazna teža od tri godine – ako su ispunjeni uvjeti iz članka 89 stavka 1 ovog zakona i ako je to razmjerno okolnostima i težini učinjenog kaznenog djela sukladno članku 9 ovog zakona.

(2) Odgojne preporuke mogu se primijeniti uz uvjet:

- a) da maloljetnik priznaje kazneno djelo,
- b) da je priznanje dano slobodno i dragovoljno,
- c) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio kazneno djelo,
- d) da maloljetnik u pisanoj formi izražava spremnost za pomirenje sa oštećenim,
- e) da maloljetnik u pisanoj formi dâ pristanak za primjenu odgojne preporuke, a mlađi maloljetnik i uz pristanak roditelja ili skrbnika i
- f) da u pisanoj formi pristanak dâ i oštećeni u slučaju kada se to po zakonu zahtijeva.

Članak 25
(Svrha odgojnih preporuka)

Odgojne preporuke imaju svrhu:

- a) da se ne pokreće kazneni postupak prema maloljetniku i
- b) da se primjenom odgojnih preporuka utječe na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove osobne odgovornosti kako ubuduće ne bi činio kaznena djela.

Članak 26
(Vrste odgojnih preporuka)

(1) Odgojne preporuke su:

- a) osobna isprika oštećenom,
- b) naknada štete oštećenom,
- c) redovito pohađanje škole ili redovito odlaženje na posao,
- d) uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja,
- e) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (bolničko ili ambulantno) i
- f) uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman odgojnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta.

(2) Tužitelj ili sudac mogu za konkretni slučaj odrediti primjenu jedne ili više odgojnih preporuka iz stavka 1 ovog članka.

(3) Prilikom primjene odgojne preporuke iz stavka 1 točke a) i b) ovog zakona, pored maloljetnika, svoj pristanak u pisanoj formi daje i osoba oštećena kaznenim djelom. U ovom slučaju posredovanje (medijaciju) vrši službena osoba organa skrbništva osposobljena za provođenje postupka posredovanja, praćenja i izvješćivanja.

(4) Ako u okviru mjerodavnog organa skrbništva nema osposobljene osobe za provođenje postupka posredovanja (medijacije), tužitelj ili sudac može odrediti da postupak posredovanja između maloljetnika i oštećenog provede organizacija ovlaštena za provođenje medijacije.

(5) Ako postupak medijacije provodi organizacija iz stavka 4 ovog članka, službena osoba organa skrbništva je obvezna pratiti proces medijacije i o postignutom sporazumu i njegovoj primjeni obavješćivati tužiteljstvo, odnosno sud.

(6) U slučajevima iz stavka 1 točke a) i b) ovog članka primjenjuju se odredbe Zakona o postupku medijacije (Službeni glasnik BiH, broj 37/04).

Članak 27
(Izbor odgojnih preporuka)

(1) Pri izboru odgojnih preporuka tužitelj ili sudac uzimaju u obzir mišljenje i sveukupne interese maloljetnika, kao i interese oštećenog, vodeći računa da se primjenom odgojnih preporuka ne ometa redovito školovanje ili rad maloljetnika.

(2) Odgojne preporuke mogu trajati najdulje jednu godinu i izriču se na pune sate, dane i mjesece.

(3) Odgojne preporuke se mogu tijekom njihovog trajanja zamijeniti drugom odgojnom preporukom ili ukinuti.

(4) Izbor i primjenjivanje odgojnih preporuka vrši se u suradnji s roditeljima, posvojiteljem ili skrbnikom maloljetnika i nadležnim organom skrbništva. Maloljetniku se omogućava savjetovanje i s braniteljem.

Članak 28
(Evidencija odgojnih preporuka)

Evidencije o izrečenim odgojnim preporukama koje vode tužiteljstva i sudovi nemaju karakter kaznene evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne mogu se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

2. Kaznene sankcije prema maloljetnicima

Članak 29 (Postupnost u izricanju kaznenih sankcija)

Ako nije postupano po načelu oportuniteta i nisu primijenjene odgojne preporuke, sukladno članku 9 ovog zakona, prednost u izricanju odgojnih mjera uvijek će imati mjere upozorenja, zatim mjere pojačanog nadzora, zavodske mjere i kazna maloljetničkog zatvora.

Članak 30 (Vrste sankcija i njihova primjena)

(1) Maloljetnicima se za učinjena kaznena djela mogu izreći odgojne mjere, kazna maloljetničkog zatvora i mjere sigurnosti.

(2) Prema mlađem maloljetniku mogu se izreći samo odgojne mjere, a prema starijem maloljetniku, izuzev odgojnih mjera, iznimno se može izreći kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Pod uvjetima iz članaka 61 i 62 ovog zakona maloljetniku se mogu izreći mjere sigurnosti.

(4) Maloljetniku se ne može izreći uvjetna osuda.

Članak 31 (Svrha odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora)

(1) U okviru opće svrhe kaznenih sankcija, svrha kaznenih sankcija prema maloljetnicima je da se pružanjem zaštite, brige, pomoći i nadzora, kao i osiguranjem općeg i stručnog osposobljavanja utječe na razvoj i jačanje osobne odgovornosti maloljetnika, osigura odgoj i pravilan razvoj njegove osobnosti, kako bi se osiguralo ponovno uključivanje maloljetnika u društvenu zajednicu.

(2) Svrha maloljetničkog zatvora je i vršenje pojačanog utjecaja na maloljetnog učinitelja kaznenog djela da ubuduće ne vrši kaznena djela, kao i na druge maloljetnike da ne vrše kaznena djela.

3. Odgojne mjere

Članak 32 (Vrste odgojnih mjera)

(1) Odgojne mjere su:

- a) mjere upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor, posebne obveze i upućivanje u odgojni centar,
- b) mjere pojačanog nadzora: pojačani nadzor od strane roditelja, posvojitelja ili skrbnika; pojačani nadzor u drugoj obitelji i pojačani nadzor mjerodavnog organa socijalne skrbi i
- c) zavodske mjere: upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojno-popravni dom i upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

(2) Mjere upozorenja i usmjeravanja izriču se kada je potrebno i dovoljno takvim mjerama utjecati na osobnost i ponašanje maloljetnika.

(3) Mjere pojačanog nadzora izriču se kada za odgoj i razvoj maloljetnika treba poduzeti trajnije mjere odgoja i preodgoja, uz odgovarajući stručni nadzor i pomoć, a nije potrebno potpuno odvajanje maloljetnika iz dotadašnje sredine.

(4) Zavodske mjere izriču se maloljetniku prema kome treba poduzeti trajnije i intenzivnije mjere odgoja ili liječenja, uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine. Zavodske mjere primjenjuju se kao posljednje sredstvo i smiju trajati u granicama određenim ovim zakonom samo koliko je potrebno da bi se ostvarila svrha odgojnih mjera.

Članak 33 (Izbor odgojne mjere)

Pri izboru odgojne mjere sud uzima u obzir uzrast i zrelost maloljetnika, druga svojstva njegove osobnosti i stupanj poremećaja u društvenom ponašanju, njegove sklonosti, težinu djela, pobude iz kojih je djelo učinio, sredinu i prilike u kojima je živio, dotadašnje odgoj, njegovo ponašanje nakon izvršenja kaznenog djela, posebno da li je spriječio ili pokušao spriječiti nastupanje štetne posljedice, naknadio ili pokušao naknaditi pričinjenu štetu, da li je prema njemu ranije bila izrečena kaznena sankcija, kao i sve druge okolnosti koje mogu biti od utjecaja na izbor one odgojne mjere kojom se može najbolje ostvariti svrha odgojnih mjera.

Članak 34 (Sudski ukor)

(1) Sudski ukor se izriče ako se iz odnosa maloljetnika prema učinjenom kaznenom djelu i njegove spremnosti da ubuduće ne čini kaznena djela može zaključiti da će se i prijekorom postići svrha odgojnih mjera.

(2) Pri izricanju sudskog ukora sud maloljetniku ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje može na njega imati, kao i da mu u slučaju ponovnog izvršenja kaznenog djela može biti izrečena druga sankcija.

Članak 35 (Posebne obveze)

(1) Sud može maloljetniku izreći jednu ili više posebnih obveza, ako ocijeni da je odgovarajućim nalogima ili zabranama potrebno utjecati na maloljetnika i njegovo ponašanje.

(2) Sud maloljetniku može izreći obvezu:

- a) da redovito pohađa školu,
- b) da ne izostaje s posla,
- c) da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima,
- d) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja,
- e) da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredbi i kloni društva i određenih osoba koje na njega mogu štetno utjecati,
- f) da se maloljetnik uz suglasnost zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih vrsta ovisnosti,
- g) da se uključi u pojedinačni ili grupni rad u savjetovalištu za mlade,
- h) da pohađa tečajeve za stručno osposobljavanje ili da se priprema i polaže ispite na kojima se provjerava određeno znanje,
- i) da se uključi u određene športske i rekreativne aktivnosti i
- j) da bez posebne suglasnosti suda ne može napustiti mjesto prebivališta ili boravišta.

(3) Pri izboru pojedinih obveza sud vodi računa o spremnosti maloljetnika da surađuje u njihovom ostvarivanju, kao i o tome da one budu prilagođene njemu i uvjetima u kojima maloljetnik živi.

(4) Izrečene obveze mogu trajati najdulje jednu godinu.

(5) U okviru obveze iz stavka 2 točka d ovog članka, maloljetnik može raditi najviše 120 sati u razdoblju od šest mjeseci, koliko može trajati ova posebna obveza, ali tako da se ne ometa njegovo školovanje ili zaposlenje i ne šteti njegovom zdravlju.

(6) Nadzor nad izvršenjem posebnih obveza vrši sud koji o tome može tražiti izvješće i mišljenje organa skrbništva.

(7) Sud može, dok traje izvršenje, obvezu naknadno izmijeniti ili je obustaviti od izvršenja.

(8) Kada izriče ovu mjeru, sud posebno ukazuje maloljetniku, njegovim roditeljima ili posvojitelju, odnosno skrbniku da se u slučaju nemogućnosti ispunjenja jedna ili više posebnih obveza mogu zamijeniti drugim obvezama, a u slučaju kada maloljetnik posebne obveze ne izvršava bez opravdanog razloga, da može biti upućen u odgojni centar.

(9) Pravilnik o primjeni posebnih obveza prema maloljetnim učiniteljima kaznenih djela donosi Pravosudno povjerenstvo.

Članak 36 (Upućivanje u odgojni centar)

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u odgojni centar kada je potrebno da se odgovarajućim kratkotrajnim mjerama utječe na osobnost i ponašanje maloljetnika.

(2) Maloljetnika kome je izrečena mjera iz stavka 1 ovog članka sud može uputiti u odgojni centar:

- a) na određeni broj sati tijekom dana u trajanju od najmanje 14 dana, a najduže 30 dana i
- b) na neprekidni boravak u trajanju od najmanje 15 dana, ali ne dulje od tri mjeseca.

(3) Pri izricanju mjere iz stavka 1 ovog članka sud će voditi računa da zbog njezinog izvršenja maloljetnik ne izostane s redovite školske nastave ili posla.

(4) Boravak maloljetnika u odgojnom centru mora biti ispunjen djelatnostima primjerenim njegovim osobinama, učenjem, korisnim radom koji odgovara njegovim sposobnostima i interesima, kao i drugim odgojnim sadržajima usmjerenim na razvijanje osjećaja odgovornosti.

(5) Uz odluku o upućivanju u odgojni centar sud može izreći i neku od mjera pojačanog nadzora.

(6) Ako maloljetnik neopravdano odbija ili na drugi način ometa izvršenje izrečenih posebnih obveza, sud može odlučiti da ga zbog toga uputi u odgojni centar na neprekidni boravak u trajanju od najdulje mjesec dana.

Članak 37 (Pojačani nadzor roditelja, posvojitelja ili skrbnika)

(1) Mjeru pojačanog nadzora roditelja, posvojitelja ili skrbnika sud izriče ako su roditelji, posvojitelj ili skrbnik propustili da vrše brigu i nadzor nad maloljetnikom, a u mogućnosti su da ovakvu brigu i nadzor vrše.

(2) Pri izricanju mjere iz stavka 1 ovog članka sud može roditelju, posvojitelju ili skrbniku dati potrebne upute i naložiti mu određene dužnosti u pogledu mjera koje treba poduzeti radi odgoja maloljetnika, njegovog liječenja i otklanjanja štetnih utjecaja na njega.

(3) Pri izricanju mjere iz stavka 1 ovog članka, sud određuje da nadležni organ skrbništva provjerava njezino izvršavanje i ukazuje pomoć roditelju, posvojitelju ili skrbniku.

(4) Ova mjera može trajati najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njezinom prestanku.

(5) Kada organ skrbništva zadužen za provođenje ove mjere utvrdi da roditelj, posvojitelj ili skrbnik ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja. U tom slučaju tužitelj sudu podnosi prijedlog radi postupanja sukladno članku 45 ovog zakona.

Članak 38 (Pojačani nadzor u drugoj obitelji)

(1) Ako roditelj, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika nisu u mogućnosti da nad njim vrše nadzor ili ako se od njih opravdano ne može očekivati da takav nadzor vrše, maloljetnik će se smjestiti u drugu obitelj koja je voljna da ga primi i koja ima mogućnosti da nad njim vrši pojačani nadzor.

(2) Mjera pojačanog nadzora u drugoj obitelji može trajati najmanje šest mjeseci, a najdulje dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njezinom prestanku. Izvršenje ove mjere obustavit će se kada roditelji, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika steknu mogućnost da nad njim vrše pojačani nadzor ili kada prema rezultatu izvršenja mjere prestane potreba za pojačanim nadzorom.

(3) Pri izricanju odgojne mjere iz stavka 1 ovog članka, sud određuje da organ skrbništva provjerava njezino izvršavanje i ukazuje potrebnu pomoć obitelji u kojoj je maloljetnik smješten.

(4) Kada organ skrbništva zadužen za provođenje mjere pojačanog nadzora u drugoj obitelji utvrdi da obitelj u kojoj je maloljetnik smješten ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja. U tom slučaju tužitelj sudu podnosi prijedlog radi postupanja sukladno članku 45 ovog zakona.

Članak 39

(Pojačani nadzor mjerodavnog organa socijalne skrbi)

(1) Ako roditelji, posvojitelj, odnosno skrbnik maloljetnika nisu u mogućnosti vršiti pojačani nadzor, a ne postoje uvjeti za izricanje odgojne mjere pojačanog nadzora u drugoj obitelji, maloljetnik se stavlja pod pojačani nadzor organa skrbništva.

(2) Dok traje ova mjera maloljetnik ostaje kod svojih roditelja, posvojitelja, odnosno kod drugih osoba koja se o njemu brinu, a pojačani nadzor nad njim vrši određena osoba mjerodavnog organa skrbništva ili druga stručnu osobu koju odredi organ skrbništva.

(3) Organ skrbništva brine se o školovanju maloljetnika, njegovom zaposlenju, odvajanju iz sredine koja na njega štetno utječe, potrebnom liječenju i sređivanju prilika u kojima živi.

(4) Ova mjera može trajati najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njezinom prestanku.

(5) Kada organ skrbništva zadužen za provođenje mjere pojačanog nadzora utvrdi da roditelj ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja. U tom slučaju tužitelj sudu podnosi prijedlog sukladno članku 45 ovog zakona.

Članak 40

(Posebne obveze uz mjere pojačanog nadzora)

(1) Pri izricanju neke od odgojnih mjera pojačanog nadzora iz članaka 37, 38 i 39 ovog zakona, sud može maloljetniku odrediti jednu ili više posebnih obveza iz članka 35 ovog zakona ako je to potrebno za uspješno izvršenje izrečene odgojne mjere.

(2) Posebne obveze iz članka 35 stavka 2 točke od c do j traju koliko i izrečena mjera pojačanog nadzora, s tim da sud može u tom vremenu izmijeniti ili obustaviti obveze koje je izrekao.

Članak 41

(Upućivanje u odgojnu ustanovu)

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u odgojnu ustanovu kada je potrebno maloljetnika izdvojiti iz sredine u kojoj živi i osigurati mu pomoć i stalni nadzor stručnih odgojitelja u ustanovi za odgoj maloljetnika.

(2) U odgojnoj ustanovi maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najdulje dvije godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra ima li osnove za obustavu izvršenja mjere ili zamjenu nekom drugom odgojnom mjerom prema članku 45 stavak 2 točka b ovog zakona.

Članak 42

(Upućivanje u odgojno-popravni dom)

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u odgojno-popravni dom maloljetniku kada ga je nužno izdvojiti iz dotadašnje sredine i ako je potrebno primijeniti pojačane mjere i stručne programe preodgoja.

(2) Pri odlučivanju hoće li izreći mjeru iz stavka 1 ovog članka, sud posebno uzima u obzir težinu i prirodu učinjenog kaznenog djela i okolnosti da li je prema maloljetniku ranije bila izrečena neka odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora.

(3) U odgojno-popravnom domu maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najdulje četiri godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra postoje li osnove za obustavu izvršenja ove mjere ili za njezinu zamjenu nekom drugom odgojnom mjerom prema članku 45 stavak 2 točka c ovog zakona.

Članak 43 (Uvjetni otpust)

(1) Kada je maloljetniku izrečena zavodska odgojna mjera, sud ga može uvjetno otpustiti iz zavodske ustanove ako je u toj ustanovi proveo najmanje šest mjeseci i ako se na osnovi uspjeha postignutog u odgoju može opravdano očekivati da maloljetnik ubuduće ne će činiti kaznena djela i da će se u sredini u kojoj bude živio dobro ponašati.

(2) Sud može odlučiti da se prema maloljetniku za vrijeme uvjetnog otpusta izrekne mjera pojačanog nadzora uz mogućnost primjene jedne ili više posebnih obveza predviđenih člankom 35 ovog zakona.

(3) Uvjetni otpust traje najdulje do isteka zakonskog roka trajanja izrečene zavodske mjere ili dok sud ovu mjeru ne obustavi od izvršenja ili je zamijeni nekom drugom mjerom.

(4) Ako za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta maloljetnik učini novo kazneno djelo ili ako određena mjera pojačanog nadzora ne postiže svrhu ili maloljetnik ne ispunjava posebne obveze koje su mu određene uz odgojnu mjeru pojačanog nadzora, sud može opozvati uvjetni otpust. Vrijeme provedeno na uvjetnom otpustu se ne će uračunati u vrijeme zakonskog trajanja izrečenih zavodskih odgojnih mjera iz članka 32 stavak 1 točka c ovog zakona.

Članak 44 (Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje)

(1) Maloljetniku ometenom u psihičkom ili fizičkom razvoju sud može umjesto odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu ili odgojne mjere upućivanja u odgojno-popravni dom, izreći mjeru upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

(2) Maloljetnik kome je izrečena mjera sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja može se uputiti u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje maloljetnika samo ako se u toj ustanovi može osigurati čuvanje i liječenje i ostvariti svrha mjere sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja.

(3) Maloljetnik ostaje u posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje dok je to potrebno radi njegovog liječenja ili osposobljavanja, ali ne dulje od tri godine, s tim da će sud svaka tri mjeseca ispitati postoje li osnove za obustavu izvršenja ove mjere ili njezinu zamjenu drugom mjerom. Ako maloljetnik u tijeku izvršenja ove mjere postane punoljetan, ispituje se potreba njegovog daljnjeg zadržavanja u toj ustanovi, a kada navršši 23 godine života, izvršenje mjere se nastavlja u ustanovi u kojoj se izvršava mjera sigurnosti.

Članak 45 (Obustava izvršenja i zamjena izrečene odgojne mjere drugom odgojnom mjerom)

(1) Ako se, poslije donošenja odluke o izricanju posebne obveze, mjere pojačanog nadzora ili zavodske mjere pojave okolnosti kojih nije bilo u vrijeme donošenja odluke ili se za njih nije znalo, a one bi značajno utjecale na izbor mjere ili ako se odluka ne može izvršiti uslijed odbijanja maloljetnika ili njegovih roditelja, posvojitelja, odnosno skrbnika da postupe po izrečenoj odgojnoj mjeri ili po nalogu onoga koji mjeru izvršava ili nastupe druge okolnosti predviđene zakonom, a one bi bile od utjecaja za donošenje odluke, sud može obustaviti izvršenje ili izrečenu mjeru zamijeniti drugom mjerom.

(2) Izuzev u slučajevima iz stavka 1 ovog članka, ukoliko za pojedine mjere nije što drugo propisano, sud može tijekom izvršenja posebnih obveza, mjera pojačanog nadzora ili zavodskih mjera, s obzirom na postignuti uspjeh u odgoju, obustaviti ih ili zamijeniti drugom takvom mjerom kojom se bolje postiže svrha odgojnih mjera, s tim što se:

a) izvršenje mjere pojačanog nadzora ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka zamjena mjere se može vršiti prema članku 35 stavak 7 ovog zakona,

b) izvršenje mjere upućivanja u odgojnu ustanovu ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka može se zamijeniti samo mjerom iz članka 36 ili 44 ovog zakona i

c) izvršenje mjere upućivanja u odgojno-popravni dom ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka može se zamijeniti samo mjerom iz članka 44 ovog zakona.

Članak 46

(Ponovno odlučivanje o odgojnim mjerama)

(1) Ako je od pravomoćnosti odluke kojom je izrečena neka od posebnih obveza, mjera pojačanog nadzora ili zavodska odgojna mjera, prošlo šest mjeseci, a izvršenje nije započeto, sud ponovno cijeni potrebu izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili da se zamijeni nekom drugom mjerom.

(2) Ako je od pravomoćnosti odluke kojom je izrečena odgojna mjera upućivanja u odgojni centar prošlo više od šest mjeseci, a izvršenje nije započeto, sud ponovno cijeni potrebu izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili da se zamijeni nekom od mjera pojačanog nadzora.

Članak 47

(Učinak kazne na odgojne mjere)

(1) Ako za vrijeme trajanja odgojne mjere sud izrekne starijem maloljetniku kaznu maloljetničkog zatvora, odgojna mjera prestaje kada maloljetnik započne izdržavanje te kazne.

(2) Ako za vrijeme trajanja odgojne mjere sud izrekne punoljetnoj osobi kaznu maloljetničkog zatvora ili kaznu zatvora najmanje šest mjeseci, odgojna mjera prestaje kada ta osoba započne izdržavanje kazne.

(3) Ako sud u slučaju iz stavka 2 ovog članka izrekne kaznu maloljetničkog zatvora ili zatvora u trajanju kraćem od šest mjeseci, sud u presudi odlučuje hoće li se po izdržanoj kazni nastaviti izvršenje izrečene odgojne mjere ili se izvršenje mjere obustavlja.

Članak 48

(Izricanje odgojnih mjera za kaznena djela u stjecaju)

(1) Ako je maloljetnik učinio više kaznenih djela u stjecaju, a sud odluči da izrekne odgojnu mjeru, cijeni jedinstveno sva djela i izriče samo jednu odgojnu mjeru, osim u slučaju predviđenom u članku 40 stavak 1 ovog zakona.

(2) Po odredbi stavka 1 ovog članka sud postupa i kada poslije izrečene odgojne mjere utvrdi da je maloljetnik prije ili poslije njezinog izricanja učinio neko kazneno djelo.

Članak 49

(Evidencija o izrečenim odgojnim mjerama)

(1) Evidenciju o izrečenim odgojnim mjerama vode mjerodavni organi skrbništva na temelju propisa koje donosi odjel Vlade Brčko distrikta BiH mjerodavan za poslove socijalne skrbi.

(2) Podatci o izrečenim odgojnim mjerama mogu se dati samo tužiteljstvu, sudu, organima unutarnjih poslova i organima skrbništva u svezi s kaznenim postupkom koji se vodi protiv osobe kojoj je izrečena odgojna mjera. Osobe koje su na bilo koji način došle do ovih podataka, ne smiju

upotrijebiti te podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju osobe protiv koje je vođen kazneni postupak.

(3) Podatci o izrečenoj odgojnoj mjeri brišu se iz evidencije nakon proteka roka od tri godine od dana kada je prestalo izvršenje odgojne mjere, a u svakom slučaju kada evidentirana osoba napuni 23 godine života.

(4) Ako evidentirana osoba bude u međuvremenu osuđena na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, podatci o odgojnoj mjeri brišu se iz evidencije kada proteknu rehabilitacijski rokovi utvrđeni ovim zakonom.

4. Maloljetnički zatvor

Članak 50 (Kažnjavanje starijih maloljetnika)

Kazniti se može samo kazneno odgovoran stariji maloljetnik koji je učinio kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora težom od pet godina, a zbog teških posljedica djela i visokog stupnja kaznene odgovornosti ne bi bilo opravdano izreći odgojnu mjeru.

Članak 51 (Odmjeravanje kazne maloljetničkog zatvora)

(1) Kazna maloljetničkog zatvora koja se izriče maloljetnom učinitelju kaznenog djela ne može biti dulja od pet godina, a izriče se na pune godine ili na mjesece. Za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za stjecaj najmanje dva kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od 10 godina, maloljetnički zatvor može trajati do 10 godina.

(2) Pri odmjeravanju kazne starijem maloljetniku za kazneno djelo, sud ne može izreći kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju duljem od kazne zatvora propisane za to kazneno djelo, a nije vezan za najmanju propisanu mjeru te kazne.

(3) Pri odmjeravanju kazne maloljetničkog zatvora starijem maloljetniku sud uzima u obzir sve okolnosti koje utječu da kazna bude manja ili veća sukladno članku 49 stavci 1 i 2 Kaznenog zakona, imajući posebno u vidu stupanj zrelosti maloljetnika i vrijeme potrebno za njegov odgoj i stručno osposobljavanje.

Članak 52 (Izricanje kazne maloljetničkog zatvora za kaznena djela u stjecaju)

(1) Ako stariji maloljetnik učini više kaznenih djela u stjecaju, a sud nađe da za svako kazneno djelo treba izreći kaznu maloljetničkog zatvora, odmjerit će po slobodnoj ocjeni za sva djela jednu kaznu u granicama predviđenim u članku 51 ovog zakona. Ako sud nađe da bi za neko djelo u stjecaju starijeg maloljetnika trebalo kazniti, a za druga kaznena djela izreći odgojnu mjeru, za sva djela u stjecaju izriče samo kaznu maloljetničkog zatvora.

(2) Ako je sud za kaznena djela u stjecaju utvrdio kazne zatvora i maloljetničkog zatvora, izriče zatvor kao jedinstvenu kaznu primjenom općih pravila za stjecaj kaznenih djela.

(3) Ako sud nađe da za neka kaznena djela u stjecaju treba izreći odgojnu mjeru, a za druga kaznu zatvora, izriče samo kaznu zatvora.

(4) Sud postupuje sukladno stavcima 1, 2 i 3 ovog članka i u slučaju ako poslije izrečene kazne utvrdi da je osuđeni prije ili poslije njezinog izricanja učinio drugo kazneno djelo.

Članak 53 (Uvjetni otpust iz maloljetničkog zatvora)

(1) Osoba osuđena na kaznu maloljetničkog zatvora može biti uvjetno otpuštena ako je izdržala najmanje trećinu izrečene kazne i ako se na temelju postignutog uspjeha izvršenja može opravdano očekivati da će se na slobodi dobro ponašati i da ne će vršiti kaznena djela, ali ne prije nego što je provelo šest mjeseci u kazneno-popravnoj ustanovi. Uz uvjetni otpust sud može izreći neku od odgojnih mjera pojačanog nadzora, uz mogućnost primjenjivanja jedne ili više posebnih obveza predviđenih člankom 35 ovog zakona.

(2) Za opozivanje uvjetnog otpusta primjenjuju se opće odredbe Kaznenog zakona.

Članak 54 (Odgodeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora)

(1) Sud može izreći kaznu maloljetničkog zatvora i istovremeno odrediti da je ne će izvršiti kada se opravdano može očekivati da se i prijetnjom naknadnog izricanja kazne može utjecati na maloljetnika da ubuduće ne vrši kaznena djela. Uz kaznu maloljetničkog zatvora sud može izreći neku od odgojnih mjera pojačanog nadzora i odrediti uz tu mjeru jednu ili više posebnih obveza predviđenih člankom 35 ovog zakona.

(2) Sud naknadno može izreći izvršenje izrečene kazne maloljetničkog zatvora ako maloljetnik za vrijeme koje sud odredi, a koje ne može biti kraće od jedne ni dulje od tri godine (vrijeme provjeravanja), učini novo kazneno djelo ili ako odbija postupiti po izrečenoj odgojnoj mjeri pojačanog nadzora ili izvršenju posebnih obveza.

(3) Nakon što protekne najmanje jedna godina vremena provjeravanja, sud može nakon što pribavi izvješće organa skrbništva, izreći konačni odustanak od izricanja kazne, ako nove činjenice potvrđuju uvjerenje da maloljetnik ne će učiniti nova kaznena djela.

Članak 55 (Naknadno izricanje kazne maloljetničkog zatvora)

(1) Ako maloljetnik kojem je odgođeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora iz članka 54 ovog zakona bude osuđen ili bude izrečena odgojna mjera zbog novog kaznenog djela učinjenog prije isteka vremena provjeravanja, sud izriče kaznu za ranije učinjeno djelo, ako bi to, s obzirom na novoizrečenu kaznu ili odgojnu mjeru, bilo potrebno radi odvratanja maloljetnika od izvršenja kaznenih djela. Kazna za ranije učinjeno djelo može se izreći i ako maloljetnik i pored izrečenog upozorenja suda odbija postupiti po izrečenoj odgojnoj mjeri ili izvršenju posebnih obveza.

(2) Pri izricanju jedinstvene kazne, postupaju se sukladno članku 52 ovog zakona.

(3) Ako sud u slučaju iz stavka 1 ovog članka ne izrekne kaznu, odlučuje ostaju li na snazi već izrečene mjere ili izriče druge mjere.

(4) Kazna se može izreći najkasnije šest mjeseci nakon proteka vremena provjeravanja ili nakon završetka postupka zbog novog kaznenog djela.

Članak 56 (Zastara izvršenja kazne maloljetničkog zatvora)

Kazna maloljetničkog zatvora ne će se izvršiti kada od dana pravomoćnosti presude kojom je kazna izrečena protekne:

- a) pet godina ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju duljem od pet godina,
- b) tri godine ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju duljem od tri godine i
- c) dvije godine ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju do tri godine.

Članak 57 (Davanje podataka iz kaznene evidencije o osudama na kaznu maloljetničkog zatvora)

(1) Podatci o osudi na kaznu maloljetničkog zatvora mogu se dati samo kada to traži sud, tužiteljstvo, policijski organ i organ skrbnništva, a u svezi s kaznenim postupkom koji se vodi protiv osobe kojoj je izrečena kazna maloljetničkog zatvora.

(2) Osobe koje su na bilo koji način došle do podataka iz stavka 1 ovog članka, ne smiju upotrijebiti te podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju osobe protiv koje je vođen kazneni postupak.

Članak 58 **(Učinak odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora)**

Odgojne mjere i kazna maloljetničkog zatvora ne mogu imati pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani stjecanja određenih prava, i to:

- a) zabranu obavljanja određenih poslova ili funkcija u organima vlasti, trgovačkim društvima ili drugim pravnim osobama,
- b) zabrana istupanja u tisku, na radiju, televiziji ili javnim skupovima,
- c) zabranu stjecanja određenih zvanja, poziva ili zanimanja ili promaknuća u službi i
- d) zabranu stjecanja određenih dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti.

Članak 59 **(Brisanje osude)**

(1) Osuda na kaznu maloljetničkog zatvora briše se iz kaznene evidencije u roku od jedne godine od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni maloljetnik ne učini novo kazneno djelo.

(2) Osuda se ne može brisati dok traje primjena mjere sigurnosti.

(3) Ako je u tijeku roka za brisanje osude maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zatvora preko pet godina, ne briše se ni ranija ni kasnija osuda.

(4) Ako maloljetnik ima više osuda, može se iz kaznene evidencije brisati svaka osuda pojedinačno ili istovremeno ako postoje uvjeti za brisanje svake od tih osuda.

Članak 60 **(Rehabilitacija)**

Poslije izdržane, oprostene ili zastarjele kazne maloljetničkog zatvora, maloljetnici uživaju sva prava utvrđena Ustavom, zakonom i drugim propisima, osim ako ta prava nisu ograničena izvršenjem mjera sigurnosti iz članka 61 točke od a) do d) ovog zakona.

5. Mjere sigurnosti

Članak 61 **(Vrste mjera sigurnosti)**

Prema maloljetniku se mogu izreći sljedeće mjere sigurnosti:

- a) obvezno psihijatrijsko liječenje,
- b) obvezno liječenje od ovisnosti,
- c) obvezno ambulantno liječenje na slobodi,
- d) zabrana upravljanja motornim vozilom i
- e) oduzimanje predmeta.

Članak 62
(Izricanje mjera sigurnosti)

(1) Maloljetniku i mlađoj punoljetnoj osobi kojoj je izrečena odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora mogu se, pod uvjetima propisanim zakonom, izreći jedna ili više mjera sigurnosti.

(2) Kada je god moguće, mjere liječenja na slobodi imaju prednost nad smještajem maloljetnika u zdravstvenu ustanovu radi provođenja mjera sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti.

Članak 63
(Obvezno psihijatrijsko liječenje)

(1) Kada su ispunjeni uvjeti iz članka 74 stavak 1 Kaznenog zakona, maloljetniku se izriče mjera sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja, koja traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena, ali najdulje do isteka trajanja odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uvjetni otpust iz zavoda ili ustanove.

(2) Umjesto mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, maloljetniku se na temelju nalaza i mišljenja vještaka može izreći odgojna mjera upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje ili mjera sigurnosti obveznog ambulantnog liječenja na slobodi ako se na takav način može osigurati liječenje i postići svrha mjere sigurnosti umjesto koje se izriče.

(3) Mjera sigurnosti obveznog liječenja od ovisnosti ne može se izreći uz odgojnu mjeru sudskog ukora i posebnih obveza.

Članak 64
(Obvezno liječenje od ovisnosti)

(1) Kada su ispunjeni uvjeti iz članka 75 stavak 1 Kaznenog zakona, maloljetniku se izriče mjera sigurnosti obveznog liječenja od ovisnosti sukladno članku 63 ovog zakona.

(2) Umjesto mjere obveznog liječenja od ovisnosti, maloljetniku se na temelju nalaza i mišljenja vještaka može izreći mjera ambulantnog liječenja na slobodi ako postoji opasnost da će maloljetnik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga i ubuduće činiti kaznena djela, a za otklanjanje te opasnosti je dovoljno njegovo ambulantno liječenje na slobodi.

Članak 65
(Obvezno liječenje na slobodi)

(1) Mjera obveznog ambulantnog liječenja na slobodi može se izreći maloljetniku umjesto mjera obveznog psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti kada su ispunjeni uvjeti za njihovo izricanje i kada se na temelju nalaza i mišljenja vještaka utvrdi da za provođenje tih mjera nije potrebno zadržavanje i liječenje u zdravstvenoj ustanovi i da je dovoljno ambulantno liječenje na slobodi.

(2) Kada sud odluči da sukladno stavku 1 ovog članka izrekne mjeru obveznog ambulantnog liječenja, sud izriče kaznenu sankciju sukladno člancima 63 i 64 ovog zakona.

Članak 66
(Zabrana upravljanja motornim vozilom)

(1) Prema maloljetniku i mlađoj punoljetnoj osobi sud može izreći mjeru sigurnosti zabrane upravljanja motornim vozilom sukladno članku 77 stavcima 1, 2 i 3 Kaznenog zakona.

(2) Ako učinitelj kaznenog djela kojem je zabranjeno upravljanje motornim vozilom ne postupi po toj zabrani, mjera sigurnosti se zamjenjuje jednom ili više posebnih obveza iz članka 35 ovog zakona, odnosno sukladno članku 46 Kaznenog zakona vrši se opoziv uvjetnog otpusta.

Članak 67
(Oduzimanje predmeta)

Prema maloljetniku može se izreći mjera sigurnosti oduzimanje predmeta sukladno članku 78 Kaznenog zakona.

6. Primjena odredaba o maloljetnicima na punoljetne i mlade punoljetne osobe

Članak 68
(Suđenje punoljetnim osobama za djela koja su učinile kao mlađi maloljetnici)

Punoljetnoj osobi koja je navršila 21 godinu života ne može se suditi za kazneno djelo koje je učinila kao mlađi maloljetnik.

Članak 69
(Izricanje kaznenih sankcija punoljetnim osobama za djela koja su učinile kao maloljetnici)

(1) Punoljetnoj osobi koja je kazneno djelo učinila kao maloljetnik, a u vrijeme suđenja nije navršila 23 godine života, može se izreći odgovarajuća odgojna mjera (posebna obveza, mjera pojačanog nadzora mjerodavnog organa skrbništva i zavodska mjera upućivanja u odgojno-popravni dom), a iz razloga predviđenih člankom 50 ovog zakona i kazna maloljetničkog zatvora. Pri ocjeni da li će izreći odgojnu mjeru ili maloljetnički zatvor, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a osobito težinu učinjenog kaznenog djela, vrijeme koje je proteklo od njegovog izvršenja, obiteljske prilike, ponašanje izvršitelja, kako se izvršitelj uključio u redovni život, kao i svrhu koju želi postići primjenom ove sankcije.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1 ovog članka, punoljetnoj osobi koja je u vrijeme suđenja navršila 23 godine života, sud može, umjesto maloljetničkog zatvora, izreći kaznu zatvora ili uvjetnu osudu. Kazna zatvora izrečena u ovom slučaju ima u pogledu rehabilitacije, zastarjelosti, uvjetnog otpusta i pravnih posljedica osude isti pravni učinak kao i kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Punoljetnim osobama iz stavaka 1 i 2 ovog članka uz izrečenu sankciju može se izreći odgovarajuća mjera sigurnosti pod uvjetima predviđenim ovim zakonom.

7. Mlade punoljetne osobe

Članak 70
(Primjena odredaba o maloljetnicima na mlade punoljetne osobe)

U odnosu na mlade punoljetne učinitelje kaznenih djela vrijede odredbe Kaznenog zakona, a pod uvjetima propisanim ovim zakonom, na njih se primjenjuju i odredbe za maloljetne učinitelje.

Članak 71
(Izricanje odgojnih mjera mlađim punoljetnim osobama)

(1) Osobi koja je kao punoljetna učinila kazneno djelo, a u vrijeme suđenja nije navršila 23 godine života, sud može izreći bilo koju mjeru posebnih obveza, mjeru pojačanog nadzora mjerodavnog organa skrbništva ili odgovarajuću zavodsku odgojnu mjeru ako se, s obzirom na njezinu

osobnost i okolnosti pod kojima je kazneno djelo učinila, može očekivati da će se i odgojnom mjerom postići svrha koja bi se ostvarila izricanjem kazne.

(2) Mlađoj punoljetnoj osobi kojoj je izrečena odgojna mjera sud može, pod uvjetima propisanim ovim zakonom, izreći odgovarajuće mjere sigurnosti.

(3) Izrečena odgojna mjera može trajati najdulje dok učinitelj ne navrši 23 godine života.

IV. KAZNENI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA

1. Opće odredbe

Članak 72 (Primjena Zakona)

(1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se u postupku prema osobama koje su učinile kazneno djelo kao maloljetnici, a u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja nisu navršile 23 godine života, kao i odredbe Zakona o kaznenom postupku ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

(2) Odredbe članka 76, 81 stavak 3, 82, 94, 111 i 112 ovog zakona ne primjenjuju se u postupku prema učinitelju koji je u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja napunio 21. godinu života.

Članak 73 (Primjena odredaba prema djeci)

(1) Kada ovlaštena službena osoba utvrdi da osoba za koju postoje osnove sumnje da je učinila kazneno djelo nije navršila 14 godina, ne će ju ispitati nego o tome odmah obavješćuje tužitelja i organ skrbništva. Ovlaštena službena osoba ispituje dijete i tužitelju podnosi službeno izvješće samo u slučaju kada se radi o kaznenom djelu koje je imalo za posljedicu teško narušavanje tjelesnog integriteta druge osobe ili je učinjena znatna materijalna šteta.

(2) Kada tužitelj utvrdi da osoba za koju se osnovano sumnja da je učinila kazneno djelo nije navršila 14 godina, donosi naredbu o nepokretanju kaznenog postupka, a podatke o djelu i učinitelju dostavlja organu skrbništva radi poduzimanja mjera zaštite u okviru njegove mjerodavnosti.

(3) Kada sud u tijeku postupka utvrdi da maloljetnik u vrijeme izvršenja kaznenog djela nije navršio 14 godina života, kazneni postupak se obustavlja i rješenje dostavlja organu skrbništva radi poduzimanja mjera zaštite u okviru njegove mjerodavnosti.

(4) O postupanju sukladno stavcima 2 i 3 ovog članka obavješćuje se podnositelj prijave i oštećeni, uz pravnu pouku da svoj imovinskopravni zahtjev mogu ostvarivati u parničnom postupku.

Članak 74 (Izričita zabrana postupanja)

Odredbe Zakona o kaznenom postupku o kaznenom nalogu, izjašnjenju o krivnji, razmatranju izjave o priznanju krivnje i pregovaranju o krivnji, ne primjenjuju se u kaznenom postupku prema maloljetnicima.

Članak 75 (Pokretanje postupka prema maloljetniku)

Kazneni postupak prema maloljetniku pokreće se naredbom za pokretanje pripremnog postupka koju donosi tužitelj.

Članak 76 (Obazrivo postupanje)

(1) Pri poduzimanju radnji kojima je nazočan maloljetnik, a osobito pri njegovom ispitivanju, postupa se obazrivo, vodeći računa o zrelosti, drugim osobnim svojstvima i zaštiti privatnosti maloljetnika kako vođenje kaznenog postupka ne bi štetno utjecalo na njegov fizički, mentalni i kognitivni razvoj.

(2) Organi koji sudjeluju u postupku upozorenjem ili udaljenjem na određeno razdoblje, sprječavaju svako nedisciplinirano ponašanje maloljetnika.

(3) Ako maloljetnik i nakon upozorenja nastavi s nedoličnim ponašanjem, sudac, odnosno predsjednik vijeća može odlučiti da se maloljetnik udalji iz sudnice za određeno vremensko razdoblje, a postupak se nastavlja u nazočnosti branitelja. Nakon povratka maloljetnika u sudnicu, branitelj ga obavješćuje o radnjama provedenim u njegovoj nenazočnosti.

Članak 77 (Obvezna obrana)

(1) Maloljetnik mora imati branitelja prilikom prvog ispitivanja od strane tužitelja ili ovlaštene službene osobe, kao i tijekom cijelog postupka.

(2) Maloljetnik ima branitelja i onda kada ovlaštena službena osoba izriče policijsko upozorenje iz članka 22 ovog zakona i kada tužitelj uvjetuje nepokretanje postupka prema maloljetniku ispunjenjem odgojne preporuke iz članka 26 ovog zakona.

(3) Ako maloljetnik, njegov zakonski zastupnik ili srodnici maloljetnika ne uzmu branitelja, o tome se obavješćuje sudac, koji na prijedlog tužitelja ili ovlaštene službene osobe postavlja branitelja po službenoj dužnosti.

(4) Branitelj iz stavka 3 ovog članka mora imati posebna znanja.

Članak 78 (Oslobađanje od dužnosti svjedočenja)

(1) Nitko ne može biti oslobođen dužnosti svjedočenja o okolnostima potrebnim za ocjenjivanje zrelosti maloljetnika, upoznavanje njegove osobnosti i prilika u kojima živi.

(2) Dužnosti svjedočenja oslobođeni su samo roditelj, skrbnik, posvojitelj, vjerski službenik, odnosno ispovjednik i branitelj.

(3) Kada svjedoči socijalni radnik organa skrbništva, njegovo ispitivanje se ne može odnositi na okolnosti učinjenog djela o kojima je saznao ispitujući maloljetnika u postupku sastavljanja socijalne anamneze iz članka 87 ovog zakona i drugih izvješća po zahtjevu tužiteljstva ili suda.

Članak 79 (Spajanje i razdvajanje postupka)

(1) Kada je maloljetnik sudjelovao u izvršenju kaznenog djela zajedno s punoljetnom osobom, postupak prema njemu se razdvaja i provodi po odredbama ovog zakona.

(2) Iznimno, nakon dovršenog pripremnog postupka, a na obrazložen prijedlog tužitelja, postupak prema maloljetniku može se spojiti s postupkom protiv punoljetne osobe i provesti po odredbama ovog zakona samo ako je spajanje postupka nužno za svestrano razjašnjenje stvari. O spajanju postupka odlučuje sudac za maloljetnike.

(3) U jedinstvenom postupku suđenje se provodi pred sucem nadležnog suda, odnosno pred vijećem od tri suca kojim predsjedava sudac za maloljetnike.

(4) Do završetka glavne rasprave sudac, odnosno vijeće može odlučiti da se iz razloga svrsishodnosti ili drugih opravdanih razloga postupak razdvoji.

(5) Protiv rješenja kojim je odlučeno o spajanju ili razdvajanju postupka žalba nije dopuštena.

(6) Kada se provodi jedinstven postupak za maloljetnika i punoljetne učinitelje, u pogledu maloljetnika uvijek se primjenjuju odredbe članaka od 76 do 78, od 81 do 86, 89, 90, 92, od 94 do

103, 110 stavak 3, 111, 112, 115 i 119 ovog zakona, a ostale odredbe ovog zakona ukoliko njihova primjena nije u suprotnosti s vođenjem jedinstvenog postupka.

Članak 80 (Provođenje jedinstvenog postupka)

(1) Kada je osoba učinila neko kazneno djelo kao maloljetna, a neko djelo kao punoljetna, provodi se jedinstven postupak i punoljetnoj osobi se sudi po odredbama ovog zakona.

(2) U jedinstvenom postupku suđenje se provodi pred sucem za maloljetnike nadležnog suda, odnosno pred vijećem od tri suca, od kojih je najmanje jedan sudac za maloljetnike, ukoliko ta osoba u vrijeme pokretanja postupka nije navršila 23 godinu.

Članak 81 (Uloga organa skrbništva)

(1) U postupku prema maloljetnicima, pored ovlasti koje su izričito predviđene u odredbama ovog zakona, organ skrbništva ima pravo upoznati se s tijekom postupka, da u tijeku postupka stavlja prijedloge i da ukazuje na činjenice i dokaze koji su od važnosti za donošenje pravilne odluke.

(2) O svakom pokretanju postupka prema maloljetniku tužitelj obavješćuje nadležni organ skrbništva.

(3) Tužiteljstva i sudovi izvještavaju organ skrbništva kada u kaznenom postupku utvrđene činjenice i okolnosti upućuju na potrebu poduzimanja mjera radi zaštite prava i dobrobiti maloljetnika.

Članak 82 (Pozivanje i dostavljanje pismena)

(1) Maloljetnik se poziva preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe žurnog postupanja ili drugih okolnosti, i tada sudac na prijedlog tužitelja u interesu maloljetnika imenuje posebnog skrbnika do završetka postupka. Posebnog skrbnika do završetka postupka imenuje organ skrbništva.

(2) Dostavljanje odluka i drugih pismena maloljetniku vrši se primjereno odredbama Zakona o kaznenom postupku, s tim da se maloljetniku pismena ne dostavljaju isticanjem na oglasnoj ploči suda, a ne primjenjuje se ni odredba Zakona o kaznenom postupku o usmenom priopćavanju odluke. Odluke i druga pismena se dostavljaju i roditeljima, odnosno skrbniku maloljetnika.

Članak 83 (Dovođenje maloljetnika)

Mjeru dovođenja kojom se osigurava nazočnost maloljetnika i uspješno vođenje kaznenog postupka provode pripadnici sudske policije u civilnoj odjeći, vodeći računa da to čine na neupadljiv način, osim u slučajevima opasnih učinitelja ili najtežih kaznenih djela.

Članak 84 (Objavljivanje tijeka kaznenog postupka)

(1) Ne smije se objaviti tijekom kaznenog postupka prema maloljetniku, ni odluka donesena u tom postupku, niti se može u svrhu objavljivanja vršiti video i audio snimanje tijeka postupka.

(2) Pravomoćna odluka suda može se objaviti, ali bez navođenja imena maloljetnika i drugih podataka iz kojih bi se mogao utvrditi njegov identitet.

Članak 85
(Dužnost žurnog postupanja)

Organi koji sudjeluju u postupku prema maloljetniku, kao i drugi organi i ustanove od kojih se traže obavijesti, izvješća ili mišljenja dužni su postupati najžurnije kako bi se postupak što prije završio.

Članak 86
(Mjesna nadležnost)

Za postupak prema maloljetniku, po pravilu, mjesno je nadležan sud njegovog prebivališta, a ako maloljetnik nema prebivališta ili ono nije poznato – sud boravišta maloljetnika. Postupak se može provesti pred sudom boravišta maloljetnika ili pred sudom mjesta izvršenja kaznenog djela, odnosno pred sudom na čijem se području nalazi zavod ili ustanova za izvršenje kaznenih sankcija u kojoj se maloljetnik nalazi, ako je očito da će se pred tim sudom postupak lakše provesti.

2. Postupanje prije pokretanja pripremnog postupka

Članak 87
(Socijalna anamneza)

(1) Prije pokretanja pripremnog postupka za djelo koje se maloljetniku stavlja na teret tužitelj je dužan od nadležnog organa skrbništva pribaviti podatke koji se tiču uzrasta, zrelosti i drugih osobina osobnosti maloljetnika, o sredini i prilikama u kojima on živi, kako bi mogao odlučiti hoće li za konkretni slučaj postupati primjenom načela oportuniteta, postupak obustaviti ili pristupiti postupku primjene odgojne preporuke ili će donijeti naredbu za pokretanje pripremnog postupka.

(2) Anamnezu iz stavka 1 ovog članka pribavlja i ovlaštena službena osoba kada su ispunjeni uvjeti iz članka 22 ovog zakona.

Članak 88
**(Radnje postupanja ovlaštene službene osobe
prilikom izricanja policijskog upozorenja)**

(1) U pravilu, ispitivanje maloljetnika vrši tužitelj, a ovlaštena službena osoba ispitivanje vrši uz odobrenje tužitelja.

(2) Za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine, ovlaštena službena osoba koja ima posebna znanja, uz pribavljeno odobrenje tužitelja, ispituje maloljetnika. Komunikacije sa maloljetnikom, pozivanje i obavješćivanje o pravima vrši se sukladno članku 96 stavicama 2, 3, 4 i 5 ovog zakona.

(3) Ovlaštena službena osoba ispituje maloljetnika u nazočnosti njegovog branitelja, roditelja, skrbnika odnosno posvojitelja. Kada su roditelji, skrbnik odnosno posvojitelj maloljetnika spriječeni pribivati ispitivanju maloljetnika odnosno ako njihova nazočnost ne bi bila u interesu maloljetnika ovlaštena službena osoba ispituje maloljetnika u nazočnosti predstavnika organa skrbništva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika

(4) Ovlaštena službena osoba nakon što u roku od 24 sata ispita maloljetnika i prikupi dokaze, uz službeno izvješće može tužitelju dostaviti i obrazložen prijedlog da se maloljetnik za konkretni slučaj samo upozori. Ako tužitelj nakon razmatranja prijedloga utvrdi da postoje dokazi da je maloljetnik učinio kazneno djelo i da, s obzirom na prirodu kaznenog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova osobna svojstva, pokretanje kaznenog postupka ne bi bilo

svrsishodno, tužitelj može dati traženo odobrenje i predmet dostaviti ovlaštenoj službenoj osobi da maloljetniku izrekne policijsko upozorenje.

(5) Ako tužitelj ne odobri izricanje policijskog upozorenja o tome obavještuje ovlaštenu službenu osobu i prije pokretanja pripremnog postupka razmatra mogućnosti i opravdanost izricanja odgojne preporuke iz članka 90 ovog zakona ili donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka sukladno članku 91 stavku 1 ovog zakona.

(6) U slučaju iz stavka 2 ovog članka ovlaštena službena osoba najdalje u roku od tri dana od dostavljanja predmeta maloljetniku izriče policijsko upozorenje i tom prilikom ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje može imati na njega, kao i na mogućnost vođenja kaznenog postupka i izricanje kaznene sankcije u slučaju ponovnog izvršenja kaznenog djela. Na osobe koje nazoče priopćavanju odluke, primjenjuje se stavak 3 ovog članka. Odluka se bilježi u spisu.

(7) Ovlaštena službena osoba u roku od tri dana od dana donošenja odluke iz stavaka 5 i 6 ovog članka o toj odluci pismeno obavještuje tužitelja, maloljetnika, njegovog branitelja, roditelja odnosno skrbnika ili posvojitelja maloljetnika, organ skrbništva, kao i oštećenog, uz navođenje razloga za donošenje ove odluke.

(8) Priznanje maloljetnika da je učinio kazneno djelo, ne može biti korišteno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

Članak 89 **(Primjena načela oportuniteta)**

(1) Za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, tužitelj može odlučiti da ne pokrene kazneni postupak iako postoje dokazi da je maloljetnik učinio kazneno djelo, ako smatra da ne bi bilo svrsishodno da se vodi postupak prema maloljetniku, s obzirom na prirodu kaznenog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova osobna svojstva. Tužitelj može postupiti na isti način i u slučaju kaznenog djela s propisanom kaznom zatvora preko tri godine ako je takvo postupanje sukladno načelu razmjernosti iz članka 9 ovog zakona. Radi utvrđivanja ovih okolnosti, tužitelj može zatražiti obavještenja od roditelja, odnosno skrbnika maloljetnika, drugih osoba i ustanova, a kada je to potrebno, može ove osobe i maloljetnika pozvati radi neposrednog obavještavanja. Tužitelj traži mišljenje organa skrbništva o svrsishodnosti pokretanja postupka prema maloljetniku.

(2) Ako je za donošenje odluke iz stavka 1 ovog članka potrebno da se ispituju osobna svojstva maloljetnika, sud može na obrazložen prijedlog tužitelja uputiti maloljetnika u prihvatilište za djecu i mladež ili odgojnu ustanovu, ali najdulje do 30 dana.

(3) Kada je izvršenje kazne ili odgojne mjere u tijeku, tužitelj može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo maloljetnika, ako s obzirom na težinu tog kaznenog djela, kao i na kaznu, odnosno odgojnu mjeru koja se izvršava, ne bi imalo svrhe vođenje postupka i izricanje kaznene sankcije za to djelo.

(4) Kada tužitelj u slučajevima iz stavaka 1 i 3 ovog članka nađe da nije svrsishodno pokretanje postupka prema maloljetniku, obavještuje o tome, uz navođenje razloga, maloljetnika, roditelja odnosno skrbnika ili posvojitelja maloljetnika, organ skrbništva, kao i oštećenog.

Članak 90 **(Primjene odgojne preporuke)**

(1) Prije donošenja naredbe za pokretanje pripremnog postupka prema maloljetniku za kaznena djela iz članka 89 stavak 1 ovog zakona, tužitelj je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost primjene odgojne preporuke, sukladno s odredbama ovog zakona. Tužitelj o takvoj mogućnosti rješavanja konkretnog slučaja, prirodi, sadržaju, trajanju, posljedicama primjene odgojne preporuke, kao i posljedicama odbijanja suradnje, izvršenja i ispunjenja odgojne preporuke, obavještuje maloljetnika i njegove roditelje odnosno skrbnika ili posvojitelja.

(2) Kada tužitelj za kaznena djela iz članka 89 stavak 1 ovog zakona ne primijeni odgojnu preporuku, obvezno obrazlaže razloge za donošenje takve odluke.

(3) Tužitelj donosi naredbu kojom se izriče odgojna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obvezu preuzetu odgojnom preporukom. Dok traje primjena odgojne preporuke organ skrbništva tužitelju dostavlja izvješće o njezinoj primjeni.

(4) Ako su ispunjeni uvjeti za primjenu odgojne preporuke i nakon što uz suradnju i nadzor organa skrbništva maloljetnik ispuni obvezu preuzetu odgojnom preporukom, tužitelj donosi naredbu o nepokretanju pripremnog postupka prema maloljetniku i o tome po potrebi obavješćuje oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopравни zahtjev može ostvariti u parničnom postupku i obavješćuje podnositelja prijave.

(5) Ako maloljetnik djelomično ispuni obvezu preuzetu odgojnom preporukom, odnosno kada nije ostvarena potpuna kompenzacija primjenom odgojne preporuke, tužitelj odlučuje sukladno stavku 4 ovog članka kada nađe da pokretanje pripremnog postupka ne bi bilo svrsishodno.

(6) Ako se na temelju izvješća organa skrbništva utvrdi da maloljetnik bez opravdanog razloga odbija ispuniti obvezu preuzetu odgojnom preporukom ili je neuredno izvršava, tužitelj donosi naredbu o pokretanju pripremnog postupka.

(7) Prilikom razmatranja mogućnosti primjene odgojne preporuke, priznanje maloljetnika da je učinio kazneno djelo ne može biti korišteno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

3. Pripremni postupak

Članak 91

(Naredba za pokretanje i vrijeme trajanja pripremnog postupka)

(1) Ako postoje osnove sumnje da je maloljetna osoba učinila kazneno djelo, te nakon razmatranja sukladno članku 90 stavku 1 ovog zakona nađe da nema mogućnosti niti opravdanosti za primjenu odgojnih preporuka, ili ako maloljetnik neopravdano odbije ili neuredno izvršava odgojnu preporuku tužitelj donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka, o čemu obavješćuje organ skrbništva.

(2) U fazi pripremnog postupka sudac za maloljetnike ima iste ovlasti koje po Zakonu o kaznenom postupku pripadaju sucu za prethodni postupak.

(3) Tužitelj završava pripremni postupak u roku od 90 dana od dana donošenja naredbe iz stavka 1 ovog članka, a ako se pripremni postupak ne završi u ovom roku, važi supsidijarna primjena odredaba članaka 224 i 225 Zakona o kaznenom postupku.

Članak 92

(Pribavljanje podataka o osobnosti maloljetnika)

(1) U pripremnom postupku, pored činjenica koje se odnose na kazneno djelo, tužitelj, ako je potrebno, sukladno članku 87 ovog zakona, pribavlja i druge podatke koje se tiču osobnosti maloljetnika i njegovog ponašanja, kao i sredine i prilika u kojima živi.

(2) O okolnostima iz stavka 1 ovog članka tužitelj pribavlja izvješće i saslušava osobe koje mogu dati potrebne podatke, izuzev osoba iz članka 78 stavka 2 ovog zakona. O tim okolnostima obvezno se pribavlja mišljenje organa skrbništva, a ako je prema maloljetniku bila izrečena odgojna mjera – pribavlja se izvješće o primjeni te mjere. Ako je prema maloljetniku bila izrečena zavodska mjera, tužitelj pribavlja izvješće zavoda ili ustanove o primjeni te mjere.

(3) Tužitelj može prikupljanje podataka iz stavaka 1 i 2 ovog članka povjeriti stručnom savjetniku tužiteljstva.

(4) Kada je za utvrđivanje zdravstvenog stanja maloljetnika, stupnja zrelosti i drugih odlika osobnosti potrebno da maloljetnika pregledaju vještaci, za ovaj pregled određuju se liječnici, psiholozi ili pedagozi. Ovakva ispitivanja maloljetnika mogu se obaviti u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi.

Članak 93 **(Osobe koje nazoče radnjama u pripremnom postupku)**

(1) Tužitelj sam određuje način izvođenja pojedinih radnji držeći se odredaba Zakona o kaznenom postupku, i to u onoj mjeri koja osigurava prava maloljetnika na obranu, prava oštećenog i prikupljanje dokaza potrebnih za odlučivanje.

(2) Radnjama u pripremnom postupku nazoče maloljetnik, osim ako postoje razlozi iz članka 111 stavka 4 ovog zakona i branitelj. Ispitivanje maloljetne osobe, kada je to potrebno, obavlja se uz pomoć pedagoga ili druge stručne osobe.

(3) Tužitelj može odobriti da radnjama u pripremnom postupku nazoči predstavnik organa skrbništva i roditelj, odnosno skrbnik maloljetnika. Kada su navedene osobe nazočne navedenim radnjama, mogu stavljati prijedloge i upućivati pitanja osobi koja se ispituje, odnosno saslušava.

(4) Tužitelj može uskratiti nazočnost roditeljima, odnosno skrbniku ili posvojitelju maloljetnika ako je takva odluka u interesu maloljetnika i tada tužitelj radnje provodi u nazočnosti predstavnika organa skrbništva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika.

Članak 94 **(Privremeni smještaj maloljetnika u tijeku pripremnog postupka)**

(1) Sudac može na prijedlog tužitelja odrediti da se maloljetnik u tijeku pripremnog postupka privremeno smjesti u prihvatilište ili sličnu ustanovu za prihvat maloljetnika ako je to potrebno radi izdvajanja maloljetnika iz sredine u kojoj je živio ili radi pružanja pomoći, zaštite ili smještaja maloljetnika, a posebno ako je to potrebno radi otklanjanja opasnosti od ponavljanja kaznenog djela.

(2) Protiv rješenja o privremenom smještaju maloljetnika žalbu mogu uložiti u roku od 24 sata maloljetnik, roditelj, posvojitelj, odnosno skrbnik i branitelj. O žalbi odlučuje vijeće za maloljetnike istog suda u roku od 24 sata od sata prijama žalbe, s tim da žalba ne zadržava izvršenje.

(3) Izvršenje mjere privremenog smještaja provodi se prema odredbama koje vrijede za ustanove, a u pogledu dužine trajanja, kontrole opravdanosti trajanja ovog smještaja i drugih prava primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na maloljetnike u pritvoru.

(4) Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se iz proračunskih sredstava tužiteljstva i čine sastavni dio troškova kaznenog postupka.

4. Mjere za osiguranje nazočnosti maloljetnika i uspješno vođenje kaznenog postupka

Članak 95 **(Mjere zabrane)**

(1) Kada su ispunjeni uvjeti iz članka 132 stavka 1 točke a), b) i c) Zakona o kaznenom postupku, sud može na prijedlog stranaka ili branitelja ili po službenoj dužnosti prema maloljetniku umjesto određivanja i produženja pritvora odrediti mjere zabrane, i to:

- a) zabranu napuštanja boravišta i zabranu putovanja bez odobrenja,
- b) zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja,
- c) zabranu sastajanja s određenim osobama,
- d) narediti da se povremeno javlja određenom državnom organu i
- e) narediti da se mlađoj punoljetnoj osobi privremeno oduzme putna isprava uz zabranu izdavanja novih isprava, kao i zabraniti korištenje osobne iskaznice za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine.

(2) Kada određuje mjere zabrane, sud primjereno primjenjuje odredbe članka 126, 126a, 126b, 126c i 126d Zakona o kaznenom postupku.

Članak 96 (Lišenje slobode)

(1) Ovlaštena službena osoba može maloljetnu osobu lišiti slobode ako postoje osnove sumnje da je izvršila kazneno djelo i ako postoje razlozi predviđeni iz članka 132 stavka 1 točki a), b) i c) Zakona o kaznenom postupku.

(2) Prilikom lišenja slobode i tijekom boravka maloljetnika u nadležnoj organizacijskoj jedinici Policije Brčko distrikta BiH svi kontakti ovlaštene službene osobe s maloljetnikom se obavljaju na način koji u punoj mjeri poštuje osobnost maloljetnika i podržava njegovu dobrobit. Bilo koji postupci koji narušavaju fizičko i mentalno zdravlje maloljetnika su zabranjeni.

(3) O lišenju slobode ovlaštena službena osoba odmah obavješćuje roditelje odnosno skrbnika ili posvojitelja maloljetnika, branitelja i nadležni organ skrbništva. Ukoliko roditelji ili skrbnici maloljetnika nisu dostupni, oni se obavješćuju u što kraćem roku.

(4) Ispitivanje maloljetnika vrši tužitelj ili uz odobrenje tužitelja ovlaštena službena osoba, koji osiguravaju nazočnost roditelja odnosno skrbnika ili posvojitelja.

(5) Kada se maloljetnik prvi put ispituje, prije početka ispitivanja tužitelj ili ovlaštena službena osoba obavješćuje maloljetnika u pisanoj formi, a nakon toga i usmeno na materinjem jeziku na njemu razumljiv način o pravima iz članka 78 stavka 2 Zakona o kaznenom postupku, a posebno o pravu da u nazočnosti branitelja, roditelja, odnosno skrbnika ili posvojitelja, ili predstavnika organa skrbništva bude ispitan od strane tužitelja ili ovlaštene službene osobe.

(6) Ovlaštena službena osoba je dužna maloljetnu osobu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 12 sati dovesti tužitelju i obavijestiti ga o razlozima i vremenu lišenja slobode. Ako maloljetnik lišen slobode ne bude doveden tužitelju u ovom roku, pušta se na slobodu.

Članak 97 (Posebna pravila postupanja tijekom lišenja slobode)

(1) Maloljetnik lišen slobode za vrijeme dok se nalazi u ovlaštenoj organizacijskoj jedinici Policije Brčko distrikta BiH i tijekom zadržavanja u tužiteljstvu, smješta se u prostoriju tako da nije u kontaktu s odraslima.

(2) Dovođenje maloljetnika se obavlja na način koji štiti njegovo dostojanstvo i pretpostavku nevinosti.

(3) Maloljetniku se prilikom lišenja slobode i stavljanja u pritvor oduzimaju predmeti u svezi s kaznenim djelom i predmeti koje ne smije imati u pritvoru prema pravilima kućnog reda, a ima pravo zadržati osobne stvari i pravo na odgovarajuću medicinsku njegu koja uključuje i liječnički pregled nakon lišavanja slobode.

Članak 98 (Odlučivanje tužitelja nakon dovođenja maloljetnika lišenog slobode)

Nakon što mu je maloljetna osoba dovedena, tužitelj je dužan bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata od dovođenja, ispitati maloljetnika ako već nije ispitan i odlučiti da li će sucu staviti prijedlog za izricanje mjera zabrane iz članka 95 ovog zakona ili privremenog smještaja sukladno članku 94 ovog zakona ili prijedlog za određivanje pritvora ili će ga pustiti na slobodu. Prilikom predlaganja tužitelj uvijek daje prednost mjerama zabrane, a potom mjeri privremenog smještaja, dok pritvor kao krajnju mjeru predlaže samo ako se prethodnim mjerama ne može osigurati nazočnost maloljetnika tijekom suđenja.

Članak 99 (Određivanje pritvora)

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je maloljetnik učinio kazneno djelo, sudac može odrediti pritvor kada postoje razlozi predviđeni člankom 132 stavkom 1 točkama a), b) i c) Zakona o kaznenom postupku.

(2) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudac maloljetnika odmah upoznaje s prijedlogom iz članka 98 ovog zakona, saslušava na te okolnosti i najkasnije u roku od 24 sata od prijama prijedloga tužitelja odlučuje o određivanju pritvora ili maloljetnika pušta na slobodu.

(3) Ako postoje okolnosti zbog kojih ne može postupati sudac za maloljetnike, o pritvoru odlučuje sudac s posebnim znanjima koga odredi predsjednik suda, o čemu se obavješćuje sudac za maloljetnike.

(4) Protiv rješenja kojim je određen pritvor dopuštena je žalba vijeću Apelacijskog suda u roku od 24 sata od sata prijama ovog rješenja. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Ako sudac ne prihvati prijedlog tužitelja za određivanje pritvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija i maloljetnika odmah pušta na slobodu. Tužitelj na ovo rješenje može uložiti žalbu, ali žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(6) U slučajevima iz stavaka 4 i 5 ovog članka vijeće je dužno odluku o žalbi donijeti u roku od 24 sata.

Članak 100 (Trajanje pritvora)

(1) Po rješenju suca pritvor može trajati najdulje 30 dana od dana lišenja slobode, uz obvezu vijeća da vrši kontrolu nužnosti pritvora svakih 10 dana, uz prethodno izjašnjenje tužitelja o radnjama poduzetim za razdoblje koje prethodi kontroli. Ako tužitelj ne postupi na ovaj način obavješćuje se glavni tužitelj okružnog tužiteljstva radi poduzimanja potrebnih mjera za ispunjenje zahtjeva iz ovog stavka.

(2) Pritvor se odlukom vijeća iz članka 17 stavka 3, po obrazloženom prijedlogu tužitelja, može produljiti za najviše dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba o kojoj odlučuje vijeće drugostupanjskog suda u roku od 24 sata po prijemu žalbe.

(3) O pritvaranju maloljetnika sudac odmah obavješćuje roditelja, skrbnika ili ustanovu kojoj je maloljetnik povjeren na odgoj i čuvanje, kao i organ skrbništva.

(4) U tijeku pripremnog postupka, a prije isteka trajanja pritvora, sudac na prijedlog tužitelja ukida pritvor i maloljetnika odmah pušta na slobodu.

Članak 101 (Trajanje pritvora nakon završetka pripremnog postupka)

Nakon dostavljanja prijedloga za izricanje kaznene sankcije, pritvor se na obrazložen prijedlog tužitelja može produljiti po odluci vijeća iz članka 17 stavka 3 ovog zakona za još 90 dana, uz kontrolu pritvora svakih 30 dana i uz prethodno izjašnjenje tužitelja o poduzetim radnjama za razdoblje koji prethodi kontroli. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba vijeću drugostupanjskog suda iz članka 17 stavka 2 ovog zakona koji o žalbi odlučuje u roku od 24 sata od prijama žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 102 (Pritvor nakon izricanja kaznene sankcije)

(1) Pritvor se odmah ukida ako je sud donio rješenje da se prema maloljetniku obustavi postupak iz razloga predviđenih člankom 132 točkama b), c) i d) i člankom 284 Zakona o kaznenom postupku ili kada sud nađe da nije svrsishodno maloljetniku izreći zavodsku odgojnu mjeru ili kaznu, nego maloljetniku izrekne odgojnu mjeru iz članka 32 stavka 1 točkama a) i b) ovog zakona.

(2) Poslije izricanja zavodske odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, pritvor može trajati najdulje još dva mjeseca. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostupanjska odluka kojom se potvrđuje ili preinačuje prvostupanjska odluka, pritvor se ukida i maloljetnik odmah pušta na slobodu.

Ako u roku od dva mjeseca bude izrečena drugostupanjska odluka kojom se prvostupanjska odluka ukida, pritvor može trajati još 30 dana od izricanja drugostupanjske odluke.

(3) Ako se maloljetnik nalazi u pritvoru, a odluka kojom mu je izrečena zavodska odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora postala pravomoćna, maloljetnik se može pustiti na slobodu do upućivanja u ustanovu za izvršenje zavodske odgojne mjere ili kazne.

(4) Vrijeme provedeno u pritvoru ili ustanovama privremenog smještaja iz članka 94 i 112 ovog zakona, kao i svako lišenje slobode u svezi s kaznenim djelom, uračunava se u vrijeme trajanja izrečene zavodske odgojne mjere i kazne maloljetničkog zatvora sukladno članku 57 stavku 1 Kaznenog zakona.

Članak 103 **(Postupanje prema maloljetniku u pritvoru)**

(1) Maloljetnik se nalazi u pritvoru odvojeno od punoljetnih osoba.

(2) Dok se nalazi u pritvoru maloljetniku se omogućavaju uvjeti korisni za njegov odgoj i zanimanje.

(3) Sudac ima prema pritvorenim maloljetnicima iste ovlasti koje po Zakonu o kaznenom postupku pripadaju sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje, i može u svako doba obilaziti pritvorenika, s njim razgovarati i od njega primati pritužbe.

(4) Obilazak maloljetnika u pritvoru vrši i tužitelj.

(5) Po nalogu suca i tužitelja obilazak pritvorenog maloljetnika može obaviti svakih 20 dana stručni savjetnik suda i tužiteljstva. O obilasku pritvorenika sastavlja se izvješće koje je sastavni dio spisa.

(6) Pritvor se izvršava u ustanovama koje za tu namjenu odredi Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim organima entiteta. Na poslovima izvršavanja pritvora mogu raditi samo oni zaposleni koji imaju potrebna znanja i vještine i stručnu spremu predviđenu propisima.

5. Postupanje nakon dovršenog pripremnog postupka

Članak 104 **(Obrazloženi prijedlog)**

(1) Nakon što ispita sve okolnosti koje se odnose na izvršenje kaznenog djela, zrelost i druge okolnosti koje se tiču osobnosti maloljetnika i prilika u kojima živi, tužitelj je dužan u roku od osam dana po dovršetku pripremnog postupka dostaviti sucu obrazložen prijedlog za izricanje odgojne mjere ili kazne. U slučaju da tužitelj nakon završetka pripremnog postupka nađe da nema dokaza da je maloljetnik učinio kazneno djelo donosi naredbu o obustavi pripremnog postupka.

(2) Prijedlog tužitelja sadrži: ime i prezime maloljetnika, njegove godine života, opis i zakonski naziv kaznenog djela, dokaze iz kojih proizlazi da je maloljetnik učinio kazneno djelo, obrazloženje koje treba da sadrži ocjenu stupnja zrelosti maloljetnika, kao i razloge koji opravdavaju primjenu predložene odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, a ne primjenu odgojne preporuke sukladno članku 90 stavci 1, 4 i 5 ovog zakona.

(3) Bitni sadržaj prikupljenih podataka iz članka 92 ovog zakona o osobnosti maloljetnika obrazlažu se tako da to, koliko je moguće, ne djeluje štetno na njegovo odgoj.

(4) Prilikom dostavljanja prijedloga za izricanje odgojne mjere ili kazne tužitelj dostavlja i dokaze kojima potkrepljuje navode iz prijedloga.

Članak 105 **(Neslaganje suca s prijedlogom tužitelja)**

(1) Ako tužitelj nije dao obrazložene razloge zbog kojih nije postupio sukladno članku 89 stavku 3 ili članku 90 stavcima 1 i 2 ovog zakona, sudac može izraziti svoje neslaganje s prijedlogom

tužitelja za izricanje sankcije i zatražiti da vijeće iz članka 17 stavka 3 u roku od tri dana o tome donese odluku. Vijeće odluku donosi po saslušanju tužitelja.

(2) Vijeće može odlučiti da se predmet vrati tužitelju radi postupanja sukladno članku 89 i 90 ovog zakona ili odlučiti da sudac postupi sukladno članku 106 ovog zakona, a ako nisu ispunjeni uvjeti primjene članka 106 ovog zakona da postupi po prijedlogu tužitelja za izricanje kaznene sankcije.

Članak 106

(Razmatranje mogućnosti i opravdanosti primjene odgojne preporuke)

(1) Prije donošenja odluke o prijedlogu tužitelja za izricanje odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora za kaznena djela iz članka 89 stavka 1 ovog zakona ili nakon što je vijeće donijelo odluku sukladno članku 105 stavku 2 ovog zakona, sudac je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost primjene odgojne preporuke. O takvom načinu rješavanja konkretnog slučaja, prirodi, sadržaju, trajanju, posljedicama primjene odgojne preporuke, kao i posljedicama odbijanja suradnje, izvršenja i ispunjenja odgojne preporuke, sudac obavješćuje maloljetnika i roditelje odnosno skrbnika ili posvojitelja.

(2) Ako sudac nađe da s obzirom na prirodu kaznenog djela i okolnosti pod kojima je izvršeno, raniji život maloljetnika i njegova osobna svojstva, vođenje postupka i izricanje odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora prema maloljetniku ne bi bilo svrsishodno, postupa sukladno s odredbama članaka 24, 25, 26 i 27 ovog zakona.

(3) Sudac donosi rješenje kojim se izriče odgojna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obvezu preuzetu odgojnom preporukom. Dok traje primjena odgojne preporuke organ skrbništva sucu dostavlja izvješće o njezinoj primjeni.

(4) Ako su ispunjeni uvjeti za izricanje odgojne preporuke i nakon što uz suradnju i nadzor organa skrbništva maloljetnik ispuni obvezu preuzetu odgojnom preporukom, sudac donosi rješenje o nepostupanju po prijedlogu tužitelja za izricanje predložene kaznene sankcije i o tome po potrebi obavješćuje oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku. Protiv rješenja suca žalba nije dopuštena.

(5) Ako maloljetnik djelomično ispuni obvezu preuzetu odgojnom preporukom, odnosno kada nije ostvarena potpuna kompenzacija primjenom odgojne preporuke, sudac odlučuje na način predviđen u stavku 3 ovog članka kada nađe da izricanje kaznene sankcije prema maloljetniku ne bi bilo svrsishodno.

(6) Ako se na temelju izvješća organa skrbništva utvrdi da maloljetnik bez opravdanog razloga odbija ispuniti obvezu preuzetu odgojnom preporukom ili je neuredno izvršava sudac postupa sukladno članku 108 ovog zakona.

(7) Prilikom razmatranja mogućnosti izricanja odgojne preporuke, priznanje maloljetnika da je učinio kazneno djelo ne može biti korišteno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

Članak 107

(Prihvatanje i postupanje po prijedlogu tužitelja)

(1) Kada sudac primi prijedlog tužitelja za izricanje odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno odluku vijeća iz članka 105 stavka 2 ovog zakona, prijedlog tužitelja dostavlja maloljetniku i njegovom branitelju.

(2) Maloljetnik i branitelj mogu u roku od tri dana od dana uručenja prijedloga izjaviti prethodne prigovore iz članka 233 stavka 1 Zakona o kaznenom postupku o kojima vijeće odlučuje u roku od osam dana. Rok za podnošenje prethodnih prigovora može se na prijedlog branitelja produžiti, ali ne može biti dulji od 15 dana od dana uručenja prijedloga iz stavka 1 ovog članka.

(3) Nakon što bude odlučeno o prethodnim prigovorima, sudac dokazuje iz članka 104 stavka 4 ovog zakona dostavlja tužitelju, a predmet sucu radi zakazivanja sjednice ili glavne rasprave.

(4) Sudac koji je kao član vijeća odlučivao o prigovorima ne može sudjelovati u suđenju. Protiv rješenja vijeća žalba nije dopuštena.

Članak 108 **(Zakazivanje sjednice ili glavne rasprave)**

(1) Nakon što primi prijedlog tužitelja za izricanje odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno nakon što vijeće odbije prethodne prigovore ili odluči sukladno članku 105 stavku 2 ovog zakona, sudac je dužan u roku od osam dana od dana prijama prijedloga, odnosno donošenja odluke vijeća zakazati sjednicu ili glavnu raspravu.

(2) Kazna maloljetničkog zatvora i zavodske mjere izriču se samo po održanom glavnoj raspravi. Ostale odgojne mjere mogu se izreći na sjednici.

(3) Sudac priopćava maloljetniku odgojnu mjeru ili kaznu koja mu je izrečena.

Članak 109 **(Odlučivanje o prijedlogu tužitelja na sjednici)**

(1) Na sjednicu se poziva tužitelj, maloljetnik, branitelj, roditelji, posvojitelj, odnosno skrbnik maloljetnika, a o sjednici se obavješćuje i može joj nazočiti predstavnik organa skrbništva.

(2) Sjednici obvezno nazoče tužitelj, maloljetnik i njegov branitelj. Ukoliko tužitelj ili branitelj neopravdano izostanu sa sjednice, sudac postupa primjereno odredbama članka 245 i 248 Zakona o kaznenom postupku.

(3) Nedolazak roditelja, odnosno skrbnika ili posvojitelja maloljetnika i predstavnika organa skrbništva, ne sprečava sud da održi sjednicu.

(4) Kada roditelj, odnosno skrbnik nije u mogućnosti nazočiti sjednici ili nije sposoban ili je nepoznat ili kada maloljetniku nije postavljen posebni skrbnik, sudac u interesu maloljetnika poziva predstavnika organa skrbništva i tada je njegova nazočnost obvezna sve do pravomoćnog završetka postupka.

(5) Na sjednici tužitelj čita prijedlog i ukratko izlaže dokaze koji se odnose na kazneno djelo i podatke o osobnosti maloljetnika do kojih je došao tijekom pripremnog postupka, kao i razloge koji opravdavaju stavljanje prijedloga za izricanje kaznene sankcije. Kada izlaže podatke koji se tiču osobnosti maloljetnika, tužitelj postupa obzirivo, kako iznošenje ovih podataka ne bi štetilo daljnjem razvoju maloljetnika.

(6) Na sjednici maloljetnik i njegov branitelj izlažu odgovor na prijedlog tužitelja, a ako sjednici nazoče roditelj, odnosno skrbnik ili posvojitelj maloljetnika i predstavnik organa skrbništva oni mogu davati pojašnjenja i stavljati prijedloge.

(7) U ovoj fazi postupka važi primjerena primjena odredaba Zakona o kaznenom postupku o izmjeni optužbe na glavnoj raspravi, s tim što je sudac bez prijedloga tužitelja ovlašten da odluku donese na temelju prezentiranih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na sjednici.

Članak 110 **(Odlučivanje na glavnoj raspravi)**

(1) Kada se odlučuje na temelju glavne rasprave, primjereno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku o rukovođenju glavne rasprave, o odlaganju i prekidanju glavne rasprave, o zapisniku i o tijeku glavne rasprave, ali sudac može, uvijek po saslušanju stranaka, odstupiti od ovih pravila ako smatra da njihova primjena za konkretni slučaj ne bi bila svrsishodna.

(2) Osim maloljetnika, glavnoj raspravi obvezno nazoče tužitelj, branitelj i predstavnik nadležnog organa skrbništva. Ako tužitelj ili branitelj neopravdano izostanu s glavne rasprave, sudac

poduzima mjere sukladno općim odredbama Zakona o kaznenom postupku. O neopravdanom izostanku predstavnika organa skrbništva, obavješćuje se rukovoditelj tog organa.

(3) Pored osoba čija je nazočnost obvezna na glavnoj raspravi, na glavnu raspravu pozivaju se roditelji maloljetnika i posvojitelj, odnosno skrbnik maloljetnika. Kada roditelj, odnosno skrbnik ili posvojitelj nije u mogućnosti da nazoči glavnoj raspravi ili nije sposoban ili je nepoznat, sudac može, ako nađe da je to u najboljem interesu maloljetnika, postaviti posebnog skrbnika. Nedolazak roditelja maloljetnika, posvojitelja, odnosno skrbnika ili posebnog skrbnika maloljetnika ne predstavlja smetnju za održavanje glavne rasprave.

(4) U ovoj fazi postupka primjereno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku o izmjeni optužbe na glavnoj raspravi, s tim što je sudac bez prijedloga tužitelja ovlašten da odluku donese na temelju prezentiranih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na glavnoj raspravi.

Članak 111 (Isključenje javnosti)

(1) Kada se sudi maloljetniku, javnost je uvijek isključena.

(2) Sudac može dopustiti da na glavnoj raspravi budu nazočne osobe koje se bave zaštitom i odgojem maloljetnika ili suzbijanjem prijestupništva mladeži, kao i znanstveni radnici.

(3) U tijeku glavne rasprave sudac može narediti da se, osim tužitelja, branitelja i predstavnika organa skrbništva, sa zasjedanja udalje sve ili pojedine osobe.

(4) Za vrijeme izvođenja pojedinih dokaza ili govora stranaka, sudac može narediti da se maloljetnik udalji sa zasjedanja, i to zbog mogućeg štetnog utjecaja na njegov odgoj. Ako je to važno za obranu maloljetnika, branitelj ga obavješćuje o sadržaju i tijeku postupka za vrijeme njegove nenazočnosti.

Članak 112 (Privremeni smještaj maloljetnika u tijeku postupka)

(1) U tijeku postupka sudac može na prijedlog tužitelja, branitelja ili ako sam ocijeni da je to nužno, donijeti rješenje o privremenom smještaju maloljetnika sukladno članku 94 ovog zakona, a može i ukinuti rješenje koje je o tome ranije doneseno.

(2) Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se iz proračunskih sredstava suda i čine sastavni dio troškova kaznenog postupka.

Članak 113 (Odluke suca za maloljetnike)

(1) Sudac nije vezan za prijedlog tužitelja pri odlučivanju hoće li prema maloljetniku izreći kaznu ili primijeniti odgojnu mjeru.

(2) Sudac rješenjem obustavlja postupak u slučajevima kada sud na temelju članka 283 točke b), d) i e) Zakona o kaznenom postupku donosi presudu kojom se optužba odbija ili kojom se po članku 284 Zakona o kaznenom postupku optuženi oslobađa od optužbe, kao i kada nađe da nije svrsishodno izreći maloljetniku ni odgojnu mjeru niti kaznu.

(3) Sudac donosi rješenje i kada izriče odgojnu mjeru maloljetniku. U izreci ovog rješenja navodi se samo koja se mjera izriče, ali se maloljetnik ne oglašava krivim za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret. U obrazloženju rješenja navodi se opis djela i okolnosti koje opravdavaju primjenu izrečene odgojne mjere.

(4) Razlozi za odluku iz stavka 3 ovog članka koji bi mogli štetno utjecati na odgoj maloljetnika ne će se izložiti.

(5) Kada se donosi rješenje o obustavi postupka u obrazloženju se navodi opis djela i okolnosti koje opravdavaju takvu odluku, pri čemu se ne izlažu razlozi koji bi mogli štetno utjecati na odgoj maloljetnika.

(6) Presuda kojom se maloljetniku izriče kazna maloljetničkog zatvora donosi se u obliku koji propisuje Zakon o kaznenom postupku za presudu kojom se optuženi oglašava krivim.

Članak 114 (Kontrola postupka)

(1) Za svako produženje roka iz članka 108 stavak 1 ovog zakona, sudac mora imati odobrenje predsjednika suda.

(2) Glavna rasprava se odlaže ili prekida samo iznimno. O svakom odlaganju ili prekidanju glavne rasprave sudac obavješćuje predsjednika suda i iznosi razloge za odlaganje, odnosno prekidanje.

(3) Sudac je dužan izraditi rješenje, odnosno presudu u pisanom obliku, i to u roku od osam dana od dana priopćavanja donesene odluke, a u posebno složenim slučajevima u roku od 15 dana.

(4) Sudac obavješćuje predsjednika suda svakih 15 dana koji predmeti maloljetnika nisu okončani i o razlozima zbog kojih je po pojedinim predmetima postupak još u tijeku. Predsjednik suda, po potrebi, poduzima mjere da se postupak ubrza.

Članak 115 (Troškovi postupka i imovinskopravni zahtjev)

(1) Sud može maloljetnika obvezati na plaćanje troškova kaznenog postupka i na ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva samo ako je maloljetniku izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

(2) Ako je prema maloljetniku izrečena odgojna mjera ili je postupak obustavljen, troškovi postupka padaju na teret proračunskih sredstava suda, a oštećeni se radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnični postupak.

(3) Ako maloljetnik ima prihode ili imovinu, sudac može odrediti da plati troškove kaznenog postupka i ispuni imovinskopravni zahtjev i kada prema njemu bude izrečena odgojna mjera, odnosno kada sudac nađe da nije svrsishodno prema maloljetniku izreći kaznu maloljetničkog zatvora, niti odgojnu mjeru.

(4) Troškovi postupka posredovanja (medijacije) padaju na teret proračunskih sredstava tužiteljstva ili suda.

6. Pravni lijekovi

Članak 116 (Žalba protiv presude i rješenja)

(1) Protiv presude kojom je maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora, protiv rješenja kojim je maloljetniku izrečena odgojna mjera i protiv rješenja o obustavi postupka iz članka 113 stavka 2 ovog zakona mogu podnijeti žalbu sve osobe koje imaju pravo na žalbu protiv presude iz članka 293 Zakona o kaznenom postupku, i to u roku od osam dana od dana prijama presude, odnosno rješenja.

(2) Branitelj, tužitelj, bračni, odnosno izvanbračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, posvojitelj, skrbnik, brat, sestra i hranitelj mogu podnijeti žalbu u korist maloljetnika i bez njegove volje.

(3) Osobe koje su podnijela žalbu u korist maloljetnika mogu odustati od žalbe samo uz njegovu suglasnost.

(4) Žalba protiv rješenja kojim se izriče odgojna mjera koja se izdržava u ustanovi ili presude kojom je izrečena kazna maloljetničkog zatvora zadržava izvršenje odluke ako sudac, uz suglasnost sa roditeljima maloljetnika i po saslušanju maloljetnika, ne odluči drugačije.

(5) Na sjednicu vijeća drugostupanjskog suda uvijek se poziva tužitelj, maloljetnik, branitelj, roditelji, posvojitelj, odnosno skrbnik maloljetnika. O sjednici se obavješćuje i može joj nazočiti predstavnik organa skrbništva. Nedolazak stranaka i branitelja, koji su uredno obaviješteni o sjednici ne sprječava drugostupanjski sud da održi sjednicu.

Članak 117 (Odluke vijeća za maloljetnike drugostupanjskog suda i zabrana reformatio in peius)

(1) Vijeće drugostupanjskog suda može preinačiti prvostupanjsku odluku izricanjem teže sankcije prema maloljetniku samo ako je to predloženo u žalbi tužitelja.

(2) Ako prvostupanjskom odlukom nije izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zavodska mjera vijeće drugostupanjskog suda može tu kaznu, odnosno mjeru izreći samo ako održi raspravu. Maloljetnički zatvor u duljem trajanju ili zavodska mjera teža od one izrečene prvostupanjskom odlukom, može se izreći i u sjednici drugostupanjskog vijeća za maloljetnike.

Članak 118 (Žalba na drugostupanjsku odluku)

(1) Protiv odluke drugostupanjskog suda dopuštena je žalba u slučajevima:

- a) ako je vijeće za maloljetnike drugostupanjskog suda preinačilo prvostupanjsku odluku kojom je prema maloljetniku obustavljen postupak ili izrečena odgojna mjera iz članka 32 stavka 1 točke a) i b) ovog zakona i nakon održane rasprave izreklo kaznu maloljetničkog zatvora ili zavodsku odgojnu mjeru iz članka 32 stavka 1 točka c) ovog zakona i
- b) ako je vijeće za maloljetnike drugostupanjskog suda na sjednici povodom žalbe izreklo kaznu maloljetničkog zatvora u dužem trajanju ili zavodsku mjeru težu od one koja je izrečena prvostupanjskom odlukom.

(2) O žalbi protiv drugostupanjske odluke odlučuje trećestupanjsko vijeće Apelacijskog suda sastavljeno od tri suca određenih rasporedom poslova u tom sudu koji imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prijestupništva mladeži.

(3) Odredbe članka 309 Zakona o kaznenom postupku primjenjuju se i na suoptuženog koji nije izjavio žalbu protiv drugostupanjske odluke.

(4) Pred ovim vijećem ne može se održati rasprava.

Članak 119 (Izvanredni pravni lijek)

(1) Odredbe Zakona o kaznenom postupku o ponavljanju kaznenog postupka završenog pravomoćnom presudom primjereno se primjenjuju i na ponavljanje postupka završenog presudom kojom je prema maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili doneseno rješenje o primjeni odgojne mjere odnosno o obustavi postupka.

7. Nadzor suda nad provođenjem mjera

Članak 120 (Izvešće o ponašanju maloljetnika)

(1) Uprava ustanove u kojoj se prema maloljetniku izvršava kazna maloljetničkog zatvora i zavodska odgojna mjera, dužna je da svaka dva mjeseca dostavi tužiteljstvu i sudu koji je izrekao odgojnu mjeru izvješće o ponašanju maloljetnika. Stručni savjetnici suda i tužiteljstva, a tamo gdje savjetnika nema, sudac i tužitelj obilaskom zavoda ili ustanova u kojima se odgojna mjera izvršava, prati izvršenje izrečene odgojne mjere.

(2) Obilazak maloljetnika smještenih u zavode i ustanove iz stavka 1 ovog članka stručni savjetnici, odnosno sudac i tužitelj obavljaju najmanje dva puta u tijeku godine.

(3) Nadležni organ skrbništva je dužan svakih šest mjeseci dostaviti izvješće sudu i tužiteljstvu o izvršenju ostalih odgojnih mjera. Sudac može, kada nađe da je to potrebno, tražiti izvješće u kraćem roku.

(4) Izvješća iz stavaka 1, 2 i 3 ovog članka čine sastavni dio spisa.

Članak 121 (Izmjena odluke i obustava izvršenja)

(1) Kada su ispunjeni uvjeti za izmjenu odluke o izrečenoj odgojnoj mjeri propisani člankom 45 ovog zakona, odluku o izmjeni donosi sudac koji je donio rješenje o odgojnoj mjeri ako sam nađe da je to potrebno ili na prijedlog tužitelja, maloljetnika, njegovih roditelja, posvojitelja, odnosno skrbnika, upravnika zavoda, odnosno ustanove ili organa skrbništva kome je povjeren nadzor nad maloljetnikom.

(2) Prije donošenja odluke sudac saslušava tužitelja, maloljetnika, roditelja, posvojitelja, odnosno skrbnika maloljetnika ili druge osobe, a od zavoda ili ustanove u kojoj se izvršava zavodska mjera, odnosno od organa skrbništva ili drugih organa i ustanova, pribavlja i potrebna izvješća o ponašanju maloljetnika i dostignutom stupnju uspješnosti u provođenju odgojne mjere.

(3) Po odredbama stavaka 1 i 2 ovog članka donosi se i odluka o obustavljanju izvršenja odgojne mjere i o uvjetnom otpustu iz članka 43 ovog zakona.

(4) Odluku o izmjeni odluke o odgojnoj mjeri ili o obustavi izvršenja mjere ili uvjetnom otpustu, donosi sudac na sjednici kojoj obvezno nazoče maloljetnik i njegovi roditelji, odnosno skrbnik ili posvojitelj maloljetnika, tužitelj, branitelj i predstavnik organa skrbništva, odnosno zavoda ili ustanove gdje se odgojna mjera izvršava.

Članak 122

(Postupanje u odnosu na mjere sigurnosti)

(1) Ako se maloljetnik bez opravdanog razloga tijekom trajanja odgođenog izvršenja kazne maloljetničkog zatvora ili uvjetnog otpusta iz zavoda ili ustanove ne podvrgne ambulantom liječenju na slobodi, sud može na prijedlog tužitelja ili na prijedlog ustanove ili ambulante u kojoj se maloljetnik liječio ili imao liječiti, organa skrbništva ili po službenoj dužnosti, odrediti da se mjera sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja ili obveznog liječenja od ovisnosti prisilno izvrši u zdravstvenoj ili nekoj drugoj specijaliziranoj ustanovi ili će obustaviti izvršenje mjere sigurnosti ako utvrdi da je prestala potreba za liječenjem maloljetnika.

(2) Prije donošenja odluke iz stavka 1 ovog članka sud, ako je to potrebno, pribavlja i mišljenje odgovarajućeg liječnika – vještaka.

Članak 123

(Postupak za naknadno izricanje kazne maloljetničkog zatvora)

(1) Maloljetniku kojem je odgođeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora iz članka 54 ovog zakona ova kazna na prijedlog tužitelja može biti naknadno izrečena sukladno članku 55 ovog zakona.

(2) O prijedlogu tužitelja odlučuje sud koji je nadležan da odlučuje o novoučinjenom kaznenom djelu. Ako maloljetnik ne ispunjava posebne obveze ili se suprotstavlja izvršenju izrečene odgojne mjere o prijedlogu tužitelja odlučuje sud koji je odložio izvršenje kazne. Glavna rasprava i presuda ograničavaju se na pitanje odmjeravanja kazne i razloge za njezino naknadno izricanje, odnosno neizricanje.

(3) Protiv odluke o odbijanju prijedloga za naknadno izricanje kazne tužitelj ima pravo žalbe, a protiv odluke o izrečenoj kazni osobe iz članka 116 stavci 1 i 2 ovog zakona.

(4) Ako kazna ne bude izrečena najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prestanka vremena provjeravanja ili od završetka postupka zbog novog kaznenog djela na temelju članka 55 stavak 4 ovog zakona, prvostupanjski sud koji je odložio izricanje kazne maloljetničkog zatvora donosi rješenje kojim se utvrđuje brisanje te osude. Rješenje se dostavlja osuđenom, njegovom roditelju odnosno skrbniku ili posvojitelju, branitelju, tužitelju i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

V. PRIMJENA MJERE UPOZORENJA, ODGOJNIH PREPORUKA I IZVRŠENJE KAZNENIH SANKCIJA

1. Primjena mjere upozorenja, odgojnih preporuka i izvršenje kaznenih sankcija

Članak 124 (Posebni podzakonski akti)

(1) Primjena mjere upozorenja iz članka 22 ovog zakona regulira se posebnim podzakonskim aktom koji donosi voditelj Policije Brčko distrikta BiH.

(2) Primjena odgojnih preporuka iz članka 26 ovog zakona regulira se posebnim podzakonskim aktom koji donosi Pravosudno povjerenstvo.

Članak 125 (Primjena odredaba o izvršenju kaznenih sankcija)

Odredbе o izvršenju kaznenih sankcija prema maloljetnicima primjenjuju se i na punoljetne učinitelje kaznenih djela kojima je izrečena odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora, kao i na osobe koje za vrijeme izvršenja tih sankcija postanu punoljetne.

Članak 126 (Individualni pristup)

(1) U tijeku izvršavanja kaznenih sankcija prema maloljetniku treba postupati na način koji odgovara njegovom uzrastu, stupnju zrelosti i drugim svojstvima osobnosti, uz poštovanje dostojanstva maloljetnika, poticanje njegovog cjelovitog razvoja i udjela u vlastitoj resocijalizaciji, pridržavajući se suvremenih pedagoških, psiholoških i penoloških znanja i iskustava.

(2) Maloljetniku se omogućavaju uvjeti za stjecanje osnovnog i srednjeg stručnog obrazovanja i radnog osposobljavanja, kao i slobodno kreativno izražavanje i izražavanje vjerskih osjećaja i vršenje vjerskih obreda.

Članak 127 (Zdravlje maloljetnika)

(1) Briga o zdravlju maloljetnika prema kome se izvršava zavodska odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora osigurava se sukladno s prihvaćenim medicinskim standardima koji se primjenjuju prema maloljetnicima u široj zajednici.

(2) Maloljetnici prema kojima se izvršava zavodska odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora podvrgavaju se najmanje jednom godišnje sistematskom pregledu od strane odgovarajuće zdravstvene ustanove. Izvješće o zdravstvenom stanju se dostavlja sucu i tužitelju, roditelju odnosno skrbniku ili posvojitelju maloljetnika, kao i stručnim savjetnicima ili organu skrbništva.

(3) Posebna pozornost posvećuje se potrebama trudnih maloljetnica i majki s bebama, narkomana, alkoholičara i maloljetnika s posebnim potrebama.

(4) Najmanje dva puta godišnje sastavlja se izvješće o psihičkom stanju maloljetnika i dostavlja sucu koji vrši nadzor, odnosno ima uvid u izvršenje kaznene sankcije iz stavka 1 ovog članka, tužitelju, roditelju odnosno njegovom skrbniku ili posvojitelju, kao i organu skrbništva.

Članak 128 (Programi postupanja)

(1) Izvršenje odgojne mjere i kazne maloljetničkog zatvora zasniva se ne pojedinačnom programu postupanja s maloljetnikom koji je prilagođen njegovoj osobnosti i sukladan je s suvremenim dostignućima znanosti, pedagoške i penološke prakse.

(2) Pojedinačni programi se izrađuju na temelju cjelovitog sagledavanja zrelosti i drugih svojstava osobnosti maloljetnika, njegovog uzrasta, razine obrazovanja, ranijeg života maloljetnika i ponašanja u socijalnoj sredini, oblika poremećaja ponašanja, vrste kaznenog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno.

(3) Pojedinačnim programom posebno se utvrđuju: razina zrelosti maloljetnika, druga svojstva njegove osobnosti, mogućnost uključenja u proces obrazovanja i radnog osposobljavanja, korištenje i organizacija slobodnog vremena, rad sa roditeljem, posvojiteljom ili skrbnikom maloljetnika i drugim članovima njegove obitelji, kao i drugi oblici psihosocijalnog, pedagoškog i penološkog utjecaja na maloljetnika.

Članak 129 (Troškovi izvršenja kaznenih sankcija)

(1) Troškovi izvršenja kaznenih sankcija prema maloljetniku padaju na teret proračuna Brčko distrikta.

(2) Roditelj, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika, odnosno druga osoba koja je po zakonu obvezna izdržavati maloljetnika, kao i maloljetnik koji ima prihode ili imovinu, u pravilu nisu dužni ali mogu snositi dio troškova izvršenja posebnih obveza, mjera pojačanog nadzora u drugoj obitelji, upućivanja u odgojnu ustanovu, upućivanja u odgojno-popravn dom i kazne maloljetničkog zatvora.

(3) O visini podmirenja dijela troškova, prehrane i zadovoljavanja drugih osobnih potreba maloljetnika odlučuje sud na prijedlog osoba iz stavka 2 ovog članka i ona može biti u visini iznosa minimalne plaće na razini Brčko distrikta koju utvrđuje nadležni zavod za statistiku za mjesec koji prethodi mjesecu odlučivanja ili u visini koju predloži podnositelj prijedloga. U ovom slučaju sud najprije donosi odluku o izricanju kaznene sankcije, a nakon toga nastavlja postupak za odlučivanje o podmirenju dijela troškova i o tome donosi posebno rješenje.

Članak 130 (Izmjena odluke o troškovima)

(1) Na prijedlog osoba iz članka 129 stavak 2 ovog zakona, odnosno na prijedlog organa skrbništva, druge obitelji, zavoda ili ustanove u kojoj se kaznena sankcija izvršava, sudac može posebnim rješenjem izmijeniti odluku o podmirivanju dijela troškova prehrane i zadovoljavanja drugih osobnih potreba maloljetnika smještenog u zavodu ili ustanovi, odnosno troškova nastalih izvršenjem odgojnih mjera, posebnih obveza ili pojačanog nadzora u drugoj obitelji.

(2) Podmirivanje troškova kaznenih sankcija osoba iz članka 129 stavka 2 ovog zakona traje dok, u odnosu na te osobe, traje njihova zakonska obveza uzdržavanja maloljetnika, a u odnosu na maloljetnika dok je u mogućnosti da snosi troškove izvršenja kaznene sankcije.

Članak 131 (Poduzimanje mjera radi zaštite prava maloljetnika)

Kada sudac u tijeku izvršenja kaznene sankcije utvrdi da postoje činjenice i okolnosti koje upućuju na potrebu poduzimanja mjere radi zaštite prava maloljetnika, dužan je o tome obavijestiti nadležni organ skrbništva po mjesta prebivališta ili boravišta maloljetnika.

Članak 132 (Pravo na prigovor)

(1) Maloljetnik koji smatra da je lišen određenih prava ili da su mu ona povrijeđena, kao i da su učinjene druge nezakonitosti ili nepravilnosti u tijeku izvršenja zavodske odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, ima pravo prigovora rukovoditelju ustanove u kojoj se ta kaznena sankcija izvršava.

(2) Povodom prigovora maloljetnika, rukovoditelj ustanove u kojoj se odgojna mjera, odnosno kazna maloljetničkog zatvora izvršava, donosi u roku od tri dana obrazloženo rješenje kojim se prigovor odbija kao neosnovan ili se utvrđuje njegova potpuna ili djelomična osnovanost, u kom slučaju se žurno poduzimaju odgovarajuće mjere za otklanjanje učinjenih povreda ili lišavanje prava

maloljetnika, odnosno drugih nezakonitosti ili nepravilnosti. Rješenje mora sadržati pouku o pravnom lijeku.

(3) Protiv rješenja rukovoditelja ustanove o prigovoru maloljetnik može, u roku od osam dana od prijama rješenja, podnijeti žalbu sucu suda koji vrši nadzor nad izvršenjem odgojne mjere, odnosno koji je izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

2. Izvršenje odgojnih mjera

Članak 133 (Izvršenje)

(1) Odgojna mjera se izvršava po pravomoćnosti odluke i kada izvršenje nema zakonskih smetnji, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Za izvršenje odgojnih mjera nadležan je organ skrbništva, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 134 (Nadzor i kontrola izvršenja)

Nadzor nad izvršenjem i kontrolu izvršenja odgojne mjere vrši sudac koji je izrekao odgojnu mjeru.

Članak 135 (Neposredni nadzor)

(1) Sudac i tužitelj najmanje jednom godišnje vrše neposredni nadzor i kontrolu izvršenja odgojnih mjera.

(2) Izvješća o tijeku i rezultatima izvršenja odgojnih mjera pribavljaju se i dostavljaju sukladno članku 120 ovog zakona.

2.1. Izvršenje mjera posebnih obveza

Članak 136 (Nadzor nad izvršenjem)

(1) Na zahtjev suca nadležni organ skrbništva dužan je dostaviti izvješće o tijeku i rezultatima izvršenja izrečene mjere posebne obveze iz članka 35 stavka 2 ovog zakona.

(2) Pribavljanje izvješća iz stavka 1 ovog članka sudac može povjeriti i stručnom savjetniku iz članka 22 ovog zakona.

(3) Izvršenje mjere posebnih obveza regulira se posebnim podzakonskim aktom iz članka 35 stavka 9 ovog zakona.

2.2. Izvršenje mjere upućivanja u odgojni centar

Članak 137 (Nadležnost i provođenje)

(1) Organ skrbništva nadležan prema mjestu prebivališta ili boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je izrečena mjera upućivanja u odgojni centar postala izvršna, nadležan je i za izvršenje ove odgojne mjere.

(2) Organ skrbništva iz stavka 1 ovog članka brine se o provođenju mjere dnevnog boravka u centru.

Članak 138
(Boravak maloljetnika u odgojnom centru)

(1) Maloljetnik za vrijeme izvršenja ove mjere ostaje kod svojih roditelja, posvojitelja ili skrbnika i nastavlja pohađati školu ili odlaziti na posao.

(2) Izvješće o tijeku i rezultatima provođenja mjere dostavlja se, na zahtjev sucu, tužitelju i organu skrbništva u tijeku samog trajanja mjere i po njezinom isteku, a u slučaju trajanja mjere iz članka 36 stavka 2 točka b, svakih 15 dana.

(3) Odredbe ovog zakona kojim se uređuje izvršenje odgojne mjere pojačanog nadzora roditelja, posvojitelja ili skrbnika primjenjuju se i na izvršenje odgojne mjere upućivanja u odgojni centar.

2.3. Izvršenje odgojnih mjera pojačanog nadzora

2.3.1. Izvršenje mjere pojačanog nadzora roditelja, posvojitelja ili skrbnika

Članak 139
(Početak izvršenja)

Izvršenje odgojne mjere pojačani nadzor roditelja, posvojitelja ili skrbnika počinje danom kada se roditelju, posvojitelju ili skrbniku maloljetnika dostavi izvršna sudska odluka kojom je izrečena odgojna mjera.

Članak 140
(Provjera izvršenja mjere)

Roditelj, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika dužan je izvršavati naloge i upute suca i da nadležnom organu skrbništva omogući provjeru izvršenja odgojne mjere i prihvati ukazanu pomoć u cilju njezinog izvršenja.

Članak 141
(Obavješćivanje suda)

(1) Roditelj, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika, odnosno organ skrbništva, u rokovima propisanim člankom 120 ovog zakona, obavješćuju sud o tijeku i rezultatima izvršenja odgojne mjere.

(2) Organ skrbništva bez odlaganja obavješćuje sud i tužitelja o razlozima koji otežavaju izvršenje mjere.

2.3.2. Izvršenje mjere pojačanog nadzora u drugoj obitelji

Članak 142
(Upućivanje u drugu obitelj)

(1) Odgojna mjera pojačanog nadzora u drugoj obitelji izvršava se u obitelji koju je odredio sud koji je sudio, na prijedlog nadležnog organa skrbništva.

(2) Po prijemu izvršne sudske odluke, koja je prethodno dostavljena maloljetniku, nadležni organ skrbništva upućuje maloljetnika u obitelj koja je određena sudskom odlukom.

Članak 143
(Izvršenje mjere)

(1) Nadležni organ skrbništva i obitelj u koju se maloljetnik smješta zaključuju ugovor u pisanom obliku kojim se reguliraju međusobna prava i obveze.

(2) Obitelj u kojoj je maloljetnik smješten dužna je nadležnom organu skrbništva omogućiti provjeru izvršenja odgojne mjere i prihvatiti ponuđenu pomoć radi ostvarivanja svrhe odgojne mjere.

(3) Za vrijeme izvršenja ove odgojne mjere maloljetnik održava veze sa svojom obitelji, ako sud koji prati i kontrolira izvršenje odgojne mjere, na prijedlog organa skrbništva, drukčije ne odluči.

Članak 144 (Izmijenjene okolnosti)

Sud koji je izrekao odgojnu mjeru pojačanog nadzora u drugoj obitelji može po službenoj dužnosti ili na prijedlog tužitelja, odnosno organa skrbništva, da odredi smještaj maloljetnika u neku drugu obitelj, ako se prilike u obitelji u kojoj je maloljetnik smješten toliko izmijene da otežavaju izvršenje odgojne mjere.

Članak 145 (Primjerena primjena odredaba)

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje izvršenje odgojne mjere pojačanog nadzora od strane roditelja, posvojitelja ili skrbnika primjenjuju se primjereno i na izvršenje odgojne mjere pojačanog nadzora u drugoj obitelji.

2.3.3. Izvršenje mjere pojačanog nadzora nadležnog organa socijalne skrbi

Članak 146 (Organ socijalne skrbi)

(1) Za izvršenje odgojne mjere pojačanog nadzora organa skrbništva nadležan je organ prebivališta, odnosno boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je mjera izrečena postala izvršna.

(2) Organ skrbništva dužan je da po prijemu izvršne odluke kojom je odgojna mjera pojačanog nadzora izrečena odredi službenu osobu organa skrbništva ili drugu stručnu osobu koja će mjeru provoditi i o tome odmah obavješćuje suca.

Članak 147 (Obveze stručne osobe organa skrbništva, državnih organa i drugih ustanova)

(1) Stručna osoba kojoj je povjereno izvršenje odgojne mjere sastavlja program rada s maloljetnikom, sukladno uputama suda i nadležnog organa skrbništva.

(2) Državni organi, odgojne, obrazovne, zdravstvene i druge ustanove dužni su da stručnoj osobi koja provodi ovu odgojnu mjeru pruže pomoć, a roditelj, posvojitelj ili skrbnik dužan je da obavijesti stručnu osobu o prilikama koje otežavaju izvršenje mjere.

(3) Na ostala pitanja u svezi s izvršenjem odgojnih mjera pojačanog nadzora nadležnog organa skrbništva primjereno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje izvršenje odgojne mjere pojačanog nadzora roditelja, posvojitelja ili skrbnika.

3. Izvršenje zavodskih odgojnih mjera

3.1. Opće odredbe

Članak 148
(Odgojne ustanove i odgojno-popravni dom)

Zavodske mjere izvršavaju se u odgojnim ustanovama, odgojno-popravnom domu i posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje maloljetnika.

Članak 149
(Dostava dokumentacije i odluke organu nadležnom za izvršenje)

(1) Sud koji je sudio izvršnu odluku s dokumentacijom koju čini izvadak iz matične knjige rođenih, ispravama ili dokazima o dotadašnjem školovanju i osposobljavanju, nalazom o zdravstvenom stanju, podacima o ranijem vršenju kaznenih djela, vođenim postupcima i izvješćima organa skrbištva, zajedno s nalogom, dostavlja organu nadležnom za upućivanje radi izvršenja zavodske mjere u roku od tri dana od dana kada je odluka postala izvršna.

(2) Organ kome je odluka dostavljena na izvršenje dužan je pristupiti izvršenju kaznene sankcije u roku od osam, a najdulje u roku od 15 dana od dana prijama odluke i dokumentacije iz stavka 1 ovog članka.

Članak 150
(Prijam maloljetnika u ustanovu)

(1) Prijam maloljetnika u ustanovu vrši se na temelju naloga o izvršenju sankcije koji izdaje sud.

(2) Nakon prijama u ustanovu, maloljetniku se na jeziku i na način koji razumije objašnjavaju pravila ustanove, prava i obveze koje ima, a u roku od 24 sata obavlja se i medicinski pregled maloljetnika.

(3) Maloljetniku se osigurava kopija pravilnika ustanove u kojoj se nalazi. Za maloljetnike koji su nepismeni ili ne razumiju jezik, informacije prenose na način koji osigurava njihovo potpuno razumijevanje.

(4) Dosjei maloljetnika koji sadrže podatke o identitetu, činjenicama i razlozima upućivanja u ustanovu, organu koji je to odredio, danu i satu prijama, podatke o premještanju i otpuštanju, detalje o fizičkom i mentalnom zdravlju maloljetnika, kao i obavještenja roditelju, posvojitelju ili skrbniku, povjerljive su prirode i dostupni su samo ovlaštenom osoblju ustanove.

Članak 151
(Prava maloljetnika)

Maloljetnik prema kome se izvršava zavodska mjera ima prava na:

- a) dozvolu da nosi vlastitu odjeću ako je pogodna, a ako istu nema, ustanova je dužna da mu se osigura: donje rublje, sezonska odjeća i obuća primjerena lokalnim vremenskim uvjetima. Pogodnom odjećom se smatra i odjeća koja nije degradirajuća ili ponižavajuća i koja ne predstavlja rizik za sigurnost,
- b) prehranu koja je dijetetski, higijenski i zdravstveno prilagođena njegovom uzrastu, koja ga održava u dobrom zdravlju i snazi i omogućava mu normalan psihofizički razvoj,
- c) najmanje tri obroka dnevno čija je ukupna vrijednost najmanje 16.000 džula,
- d) boravak izvan zatvorenih prostorija u ustanovi u slobodno vrijeme i na svježem zraku u trajanju najmanje tri sata dnevno,
- e) sudjelovanje u organiziranim kulturnim, športskim i drugim prikladnim aktivnostima izvan ustanove,
- f) osiguranje uvjeta za bavljenje fizičkom rekreacijom i športom,
- g) pohađanje nastave izvan ustanove ako u toj ustanovi nije organizirana nastava određenog smjera ili obrazovanja i ako to opravdavaju dosadašnji uspjesi u odgoju i školovanju maloljetnika, pod uvjetom da to ne šteti izvršenju odgojne mjere,

- h) neograničen prijam paketa čija se težina i dopušteni sadržaj određuju aktom o kućnom redu,
- i) primanje poštu i po vlastitom izboru komuniciranje u pisanoj formi ili telefonom najmanje dva puta tjedno,
- j) primanje informacija praćenjem tiska i drugih publikacija, radio i televizijskog programa, igranog filma, pristupom knjižnici, internetu ili na drugi prihvatljiv način koji promovira dobrobit maloljetnika,
- k) posjeta jednom nedjeljno roditelja, posvojitelja, skrbnika, bračnog druga, osobe s kojom je zasnovao izvanbračnu zajednicu, posvojenika, djece i ostalih srodnika u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja srodstva,
- l) boravak s bračnim drugom ili osobom s kojom je zasnovao izvanbračnu zajednicu jednom mjesečno do tri sata nasamo u za tu svrhu određenoj prostoriji u okviru ustanove,
- lj) posjete dva puta mjesečno i drugih osoba koje ne ometaju izvršenje odgojne mjere, s tim da zabranu posjeta ovih osoba može izreći rukovoditelj ustanove koji će rješenjem dati obrazloženje za donošenje takve odluke,
- m) posjete predstavnika vladinih i nevladinih organizacija, institucija i drugih koji su zainteresirani za pružanje pomoći maloljetniku u obliku obrazovanja, zapošljavanja ili smještaja u svrhu pripreme za povratak u zajednicu,
- n) rad prema svojim mogućnostima u ustanovi suglasno obvezama u pohađanju nastave. Za maloljetnika koji ne pohađa nastavu, radno vrijeme traje sukladno općim propisima. Maloljetnik se izvan radnog vremena može radno angažirati najviše dva sata dnevno na održavanju čistoće i drugim tekućim poslovima ustanove,
- nj) naknadu za rad i novčane nagrade za posebne uspjehe u radu, čije najniže i najviše iznose određuje rukovoditelj ustanove za izvršenje zavodskih sankcija, kao i pravo da polovicom naknade i nagrade slobodno raspolaže, a ostatak mu se stavlja na štednju, s tim da mu, iznimno, rukovoditelj ustanove može odobriti korištenje cijele naknade. Ni u kom slučaju interes maloljetnika i njegov rad ne smiju biti podređeni ciljevima ostvarivanja profita ustanove ili nekog trećeg,
- o) dnevni i tjedni odmor sukladno općim propisima,
- p) godišnji odmor u trajanju od 18 do 30 dana, a koji se koristi izvan ustanove ili u okviru ustanove, s tim da o dužini, načinu i mjestu korištenja odlučuje rukovoditelj ustanove na prijedlog odgojitelja,
- r) zdravstvenu zaštitu izvan ustanove, ako ustanova ne može pružiti odgovarajuću zdravstvenu zaštitu. Vrijeme provedeno na liječenju u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi uračunava se u trajanje odgojne mjere,
- s) obavješćivanje obitelji maloljetnika o zdravstvenom stanju maloljetnika, a ako maloljetnik umre u roku od šest mjeseci od otpuštanja, da izvrše uvid u izvješća provedene istrage,
- š) obavješćivanje u najkraćem mogućem roku o smrti, ozbiljnoj bolesti ili ozljedi bilo kog člana uže obitelji i da se osigura posjet članu obitelji ili nazočnost pogrebu i
- t) pravo, ako želi, da sudjeluje u vjerskoj službi i u svezi s tim da posjeduje i zadrži potrebne vjerske knjige i predmete za vjeroispovijedanje, kao i pravo da odbije sve oblike udjela u vjerskim i religioznim službama i obrazovanju.

Članak 152 (Pogodnosti)

- (1) Maloljetniku koji se dobro vlada i zalaže na radu rukovoditelj ustanove odgojno-popravnog doma može dodijeliti sljedeće pogodnosti:
- a) prošireno pravo na prijam posjeta,
 - b) slobodne izlaske iz doma u grad,
 - c) posjete športskim, kulturnim i drugim prikladnim događajima izvan odgojno-popravnog doma,
 - d) posjete obitelji, srodnicima ili drugim bliskim osobama za vrijeme vikenda i praznika i
 - e) dodatne dopuste iz ustanove odgojno-popravnog doma do 15 dana.
- (2) Prošireno pravo na prijam posjeta podrazumijeva i češće posjete osoba iz članka 151 stavka 1 točke lj) ovog zakona.

(3) Rukovoditelj ustanove sukladno s posebnim pravilnikom može maloljetniku dodijeliti i druge pogodnosti koje povoljno utječu na izvršenje odgojne mjere.

Članak 153 (Disciplinski prekršaji i postupak)

(1) Imajući u vidu osnovne karakteristike, potrebe i prava maloljetnika, nadležni organ će posebnim pravilnikom propisati koje ponašanje predstavlja disciplinski prekršaj, vrste sankcija koje se mogu izreći i njihovo trajanje, organ koji je ovlašten da izriče te sankcije, kao i organ ovlašten da razmatra žalbe.

(2) Nijedan maloljetnik ne će biti kažnjen za disciplinski prekršaj o kome prethodno nije provedena istraga i maloljetnik na njemu razumljiv način prethodno obaviješten o navedenom prekršaju i dana mu mogućnost da prezentira svoju obranu, uključujući i pravo na žalbu.

Članak 154 (Zabranjene stegovne mjere)

Zabranjene su stegovne mjere koje uključuju uskraćivanje rada, smanjenje hrane, ograničenje komunikacije maloljetnika s članovima obitelji, zatvaranje u mračne prostorije i samice, kolektivno kažnjavanje maloljetnika, kao i druge stegovne mjere koje degradiraju i ugrožavaju fizičko ili mentalno zdravlje maloljetnika.

Članak 155 (Stegovne mjere)

(1) Zbog povrede odredaba ovog zakona koje se odnose na pravila boravka u ustanovi odgojno-popravnog doma, pravila kućnog reda i radne discipline, obveza i programa postupanja i naloga ovlaštenih osoba maloljetniku se mogu izreći stegovne mjere opomene i oduzimanja dodijeljenih pogodnosti.

(2) Pogodnosti predviđene člankom 152 stavak 1 točka d) ovog zakona mogu se ograničiti samo ako bi posjet obitelji, srodnicima ili drugim bliskim osobama ugrozio fizičko i mentalno zdravlje maloljetnika ili bi se na drugi način ometalo izvršenje odgojne mjere, o čemu rukovoditelj ustanove donosi rješenje sa razlozima za donošenje takve odluke.

(3) Ako se svrha stegovne mjere može postići i bez njezinog izvršenja, izvršenje stegovnih mjera oduzimanja dodijeljenih pogodnosti može se uvjetno odložiti do 90 dana. Uvjetno odlaganje izvršenja stegovne mjere može se opozvati ako se maloljetniku u roku za koji je odloženo izvršenje izrekne novo oduzimanje dodijeljenih pogodnosti.

Članak 156 (Zabrana nošenja i upotrebe oružja i ograničenja upotrebe sile i prisile)

(1) Zabranjeno je nošenje i uporaba oružja od strane zaposlenih u ustanovi u kojima se izvršavaju zavodske odgojne mjere.

(2) Uporaba sredstava sile i prisile iz bilo kog razloga je zabranjena, izuzev u slučajevima kada su druge metode kontrole iscrpljene ili su bile neuspješne, i to samo na najkraće moguće vrijeme i sukladno ovlastima utvrđenim zakonom i propisima ustanove.

(3) Po naređenju rukovoditelja ustanove sredstva sile i prisile za privremeno onesposobljavanje mogu se primijeniti samo radi sprječavanja maloljetnikovog samoozljeđivanja, sprječavanja fizičkog napada i ozljeđivanja službene osobe i drugih maloljetnika ili uništenja imovine većih razmjera, a o čemu se odmah obavješćuju sud, Tužiteljstvo i Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH.

Članak 157
(Pravilnik o kućnom redu)

Bliže odredbe o organizaciji i načinu izvršenja zavodskih odgojnih mjera propisuju se pravilnikom o kućnom redu ustanove.

Članak 158
(Obilazak maloljetnika smještenog u ustanovi)

(1) Sudac i tužitelj najmanje dva puta u tijeku godine obilaze maloljetnika smještenog u ustanovi za izvršenje zavodskih mjera, gdje u neposrednom kontaktu s maloljetnikom i stručnim osobama koje se brinu o izvršenju mjere, kao i uvidom u odgovarajuću dokumentaciju, utvrđuju zakonitost i pravilnost postupanja i cijene uspjeh postignut u odgoju i pravilnom razvoju osobnosti maloljetnika.

(2) O uočenim propustima i drugim zapažanjima, osobe iz stavka 1 ovog članka dužne su da bez odlaganja obavijeste Pravosudno povjerenstvo, kao i ustanovu u kojoj se odgojna mjera izvršava.

(3) Po obavještenju suca, odnosno tužitelja, Pravosudno povjerenstvo, kao i uprava ustanove u kojoj se odgojna mjera izvršava, dužni su da bez odlaganja izvrše odgovarajuće provjere i poduzmu mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti i o tome obavijeste suca i tužitelja.

Članak 159
(Odlaganje izvršenja zavodske mjere)

(1) Na molbu maloljetnika, njegovog roditelja, posvojitelja ili skrbnika ili na prijedlog nadležnog organa skrbništva, sudac može iz razloga predviđenih Zakonom o izvršenju kaznenih sankcija odložiti izvršenje zavodske mjere.

(2) O odlaganju odlučuje rješenjem sudac koji je izrekao odgojnu mjeru u roku od tri dana od dana prijama molbe. Vrijeme odlaganja može biti određeno u trajanju do godine dana, a u slučaju bolesti maloljetnika dok bolest traje.

(3) Protiv rješenja suca, roditelj, posvojitelj ili skrbnik maloljetnika mogu u roku od tri dana od dana prijama rješenja podnijeti žalbu vijeću za maloljetnike istog suda. Vijeće za maloljetnike o žalbi odlučuje u roku od tri dana od dana prijama žalbe.

(4) Molba i prijedlog iz stavka 1 ovog članka i žalba iz stavka 3 ovog članka zadržavaju izvršenje zavodske mjere.

(5) Ako sud prilikom ponovnog odbijanja molbe za odlaganje izvršenja utvrdi da se pravo na molbu zlorabi, odlučuje da žalba ne zadržava izvršenje zavodske mjere.

Članak 160
(Prekid izvršenja zavodske mjere)

(1) Na molbu maloljetnika, njegovog roditelja, posvojitelja ili skrbnika, na prijedlog organa skrbništva ili rukovoditelja ustanove u kojoj se zavodska mjera izvršava, sudac može iz razloga predviđenih Zakonom o izvršenju kaznenih sankcija prekinuti izvršenje odgojne mjere.

(2) Vrijeme prekida izvršenja zavodske mjere može biti određeno u trajanju do godinu dana, a u slučaju bolesti maloljetnika dok bolest traje.

(3) Protiv rješenja suca osobe iz stavka 1 ovog članka mogu izjaviti žalbu vijeću za maloljetnike u roku od tri dana od dana prijama rješenja. Vijeće za maloljetnike o žalbi odlučuje u roku od tri dana od dana prijama žalbe.

(4) Vrijeme prekida izvršenja ne uračunava se u vrijeme trajanja mjere.

(5) Kada prestanu okolnosti zbog kojih je odobren prekid izdržavanja zavodske mjere ili se utvrdi da je prekid odobren na temelju lažnih isprava i dokaza ili ako se prekid ne koristi u svrhu za koju je dopušten, sudac koji je izrekao zavodsku mjeru ukida rješenje iz stavka 1 ovog članka i maloljetniku nalaže da se odmah, a najdulje u roku od tri dana od prijama rješenja javi ustanovi radi

izvršenja zavodske mjere. Rješenje se dostavlja maloljetniku, roditeljima odnosno skrbniku ili posvojitelju i ustanovi, s tim da žalba ne zadržava izvršenje zavodske mjere.

(6) Protiv rješenja suca iz stavka 6 ovog članka žalbu mogu izjaviti maloljetnik, roditelji, odnosno skrbnik ili posvojitelj u roku od tri dana od prijama rješenja vijeću iz članka 17 stavka 3 ovog zakona. Vijeće o žalbi odlučuje u roku od tri dana od prijama žalbe.

Članak 161

(Primjerena primjena Zakona o izvršenju kaznenih sankcija)

Na sva ostala pitanja u svezi a odlaganjem i prekidom izvršenja zavodskih mjera primjereno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju kaznenih sankcija kojim se uređuje odlaganje izvršenja i prekid izvršenja kazne zatvora za učinjeno kazneno djelo.

Članak 162

(Otpuštanje maloljetnika iz ustanove)

(1) Maloljetnik se otpušta sa izvršenja zavodske mjere kada protekne zakonom određeno najduže trajanje mjere ili kada sud donese odluku o obustavljanju njezinog izvršenja, zamjeni izrečene odgojne mjere drugom mjerom ili uvjetnim otpustom.

(2) O uvjetnom otpustu iz odgojne ustanove i odgojno-popravnog doma, na molbu maloljetnika, odlučuje sudac suda koji je izrekao mjeru upućivanja u odgojnu ustanovu i odgojno-popravni dom.

(3) Kada se maloljetnik nalazi u završnom razredu škole ili pri kraju stručnog usavršavanja, a otpuštanjem iz ustanove u kojoj se mjera izvršava bi se onemogućio završetak školovanja ili stručnog osposobljavanja, ustanova može, na molbu maloljetnika, omogućiti završetak školovanja ili stručnog osposobljavanja.

(4) U tom slučaju na maloljetnika se ne primjenjuju odredbe članka 163 stavak 4 i članka 168 stavak 4 ovog zakona.

3.2. Izvršenje mjere upućivanje u odgojnu ustanovu

Članak 163

(Upućivanje u odgojnu ustanovu)

(1) Zavodska mjera upućivanja u odgojnu ustanovu izvršava se u ustanovi koja osigurava smještaj i zadovoljavanje odgojnih, zdravstvenih, obrazovnih, športskih i drugih razvojnih potreba maloljetnika.

(2) Zavodska mjera upućivanja u odgojnu ustanovu izrečena osobi muškog spola izvršava se u odgojnoj ustanovi za te osobe.

(3) Zavodska mjera upućivanja u odgojnu ustanovu izrečena osobi ženskog spola izvršava se u odgojnoj ustanovi za maloljetnice ili u odvojenom ženskom odjelu odgojne ustanove iz stavka 2 ovog članka.

(4) Maloljetnik kome je izrečena ova odgojna mjera ima ista prava i obveze kao i ostali maloljetnici u odgojnoj ustanovi, s tim što mu se u pogledu postupanja poklanja posebna pozornost, ali tako da se u životu i radu u ustanovi ne izdvaja od ostalih.

(5) O izrečenoj odgojnoj mjeri maloljetniku upoznaje se samo rukovoditelj ustanove, kao i odgojno, obrazovno i drugo stručno osoblje koje je uključeno u izvršenje odgojne mjere.

(6) Osoba kojoj je izrečena zavodska mjera upućivanja u odgojnu ustanovu može u njoj ostati do navršene 23 godine.

Članak 164
(Dovođenje maloljetnika u ustanovu)

(1) Organ skrbništva nadležan prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je odgojna mjera izrečena postala izvršna određuje osobu koja je dužna da maloljetnika dovede u odgojnu ustanovu.

(2) Odgojna ustanova obavješćuje sud o prijamu maloljetnika i danu početka izvršenja odgojne mjere.

Članak 165
(Prijam maloljetnika u ustanovu)

(1) Prilikom stupanja maloljetnika u odgojnu ustanovu, sukladno odredbi članka 150 ovog zakona najprije se utvrđuje identitet maloljetnika, zatim slijedi liječnički pregled, a potom ispitivanje osobnosti u posebnom odjelu odgojne ustanove radi određivanja programa postupanja. Ovo ispitivanje može trajati najdulje 30 dana.

(2) Pojedinačni program postupanja s maloljetnikom sastavlja stručni tim ustanove.

(3) Poslije ispitivanja iz stavka 1 ovog članka maloljetnik se raspoređuje u odgojnu skupinu koja se formira prema uzrastu, razini zrelosti i drugim osobnim svojstvima maloljetnika, kao i određenom programu postupanja, u cilju primjene istovrsnih odgojnih postupaka i utjecaja.

(4) Odgojna skupina ima najviše 10 maloljetnika i posebnog odgojitelja.

Članak 166
(Nemogućnost otpočinjanja ili nastavka izvršenja odgojne mjere)

(1) Ako se izvršenje mjere ne može otpočeti ili nastaviti zbog odbijanja ili bijega maloljetnika, organ skrbništva, odnosno rukovoditelj ustanove o tome obavješćuje nadležnu organizacijsku jedinicu Policije Brčko distrikta koja dovodi maloljetnika u odgojnu ustanovu.

(2) Način dovođenja ne smije narušavati dostojanstvo maloljetnika, niti mu nauditi fizički ili mentalno.

Članak 167
(Premještaj maloljetnika u drugu odgojnu ustanovu)

Na zahtjev maloljetnika, roditelja, posvojitelja ili skrbnika maloljetnika ili na prijedlog ustanove u kojoj se mjera izvršava, odnosno na prijedlog nadležnog organa skrbništva, sud može donijeti odluku o premještaju maloljetnika u drugu odgojnu ustanovu kada prvobitni kriteriji za upućivanje ili daljnja potreba za reintegracijom u društvo mogu biti efikasnije postignuti u drugoj ustanovi ili kada obrazloženi razlozi sigurnosti prebacivanje čine nužnom mjerom.

3.3. Izvršenje mjere upućivanja u odgojno-popravni dom

Članak 168
(Odgojno-popravni dom)

(1) Zavodska mjera upućivanja u odgojno-popravni dom izrečena osobi muškog spola izvršava se u odgojno-popravnom domu za te osobe.

(2) Zavodska mjera upućivanja u odgojno-popravni dom izrečena osobi ženskog spola izvršava se u odgojno-popravnom domu za maloljetnice ili u odvojenom ženskom odjelu odgojno-popravnog doma iz stavka 1 ovog članka.

(3) Punoljetna osoba kojoj je izrečena mjera iz stavka 1 ovog članka, kao i maloljetnik koji u odgojno-popravnom domu dok traje mjera postane punoljetan, smješta se u posebni odjel odgojno-popravnog doma.

(4) Osoba kojoj je izrečena zavodska mjera upućivanja u odgojno-popravni dom, u njemu može ostati do navršene 23 godine.

Članak 169 (Upućivanje maloljetnika)

(1) Za upućivanje maloljetnika u odgojno-popravni dom nadležan je sud koji je izrekao mjeru. Maloljetniku se za pripremu mora ostaviti najmanje osam, a najviše 15 dana.

(2) Maloljetnika koji se nalazi u pritvoru u odgojno-popravni dom upućuje sud na čijem je području sjedište ustanove u kojoj je maloljetnik pritvoren.

(3) Sud koji upućuje maloljetnika na izvršenje ove mjere dostavlja odgojno-popravnom domu izvršnu odluku o izrečenoj mjeri s dokumentacijom iz članka 149 stavka 1 ovog zakona.

Članak 170 (Dovođenje u odgojno-popravni dom)

(1) Sud koji je sudio nalaže maloljetniku koji nije u pritvoru u pisanom obliku da se određenog dana javi radi izvršenja izrečene mjere ili nalaže roditelju, posvojitelju ili skrbniku da maloljetnika određenog dana dovede u odgojno-popravni dom.

(2) Sud iz stavka 1 ovog članka obavješćuje odgojno-popravni dom o nadnevku kada maloljetnik treba da se javi i uz tu obavijest dostavlja izvršnu odluku o izricanju mjere s podacima o maloljetniku pribavljenim u tijeku postupka iz članka 149 stavka 1 ovog zakona.

(3) Ako se maloljetnik po nalogu suda ne javi u odgojno-popravni dom, sud naređuje njegovo dovođenje, a ako se maloljetnik krije ili je u bijegu, sud naređuje izdavanje tjeralice.

(4) U slučaju bijega maloljetnika iz odgojno-popravnog doma, rukovoditelj ustanove će odmah obavijestiti roditelja, odnosno skrbnik maloljetnika i narediti izdavanje tjeralice.

Članak 171 (Prijam maloljetnika u odgojno-popravni dom)

Prijam maloljetnika u odgojno-popravni dom vrši se sukladno odredbama članka 150 ovog zakona.

3.4. Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje

Članak 172 (Ometenost u psihofizičkom razvoju)

(1) Maloljetnik kome je zbog ometenosti u psihofizičkom razvoju ili zbog psihičkih poremećaja izrečena mjera upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje na temelju odredbe članka 44 ovog zakona, u toj ustanovi ima ista prava kao i ostali maloljetnici smješteni u ustanovu.

(2) Ako se u posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje ne mogu zadovoljiti potrebe maloljetnika s invaliditetom, maloljetnik se premješta u specijalizirani zavod ili ustanovu gdje se ove potrebe mogu zadovoljiti.

Članak 173 (Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje)

(1) Upućivanje maloljetnika u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje vrši organ skrbništva prema prebivalištu, odnosno boravištu maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je odgojna mjera izrečena postala izvršna.

(2) Organ skrbništva iz stavka 1 ovog članka odmah obavješćuje sud nadležan za izvršenje ove mjere i Policiju Brčko distrikta kada se izvršenje mjere ne može započeti ili nastaviti zbog odbijanja ili bijega maloljetnika.

(3) Maloljetnik se dovodi i sprovodi u pratnji zdravstvenih radnika.

(4) Način dovođenja i sprovođenja ne smije narušavati dostojanstvo maloljetnika, niti mu nauditi fizički ili mentalno.

Članak 174 (Izvršćivanje)

Posebna ustanova za liječenje i osposobljavanje maloljetnika o rezultatima izvršenja mjere dostavlja izvješće sukladno članku 120 stavku 1 ovog zakona, a kada maloljetnik postane punoljetan, posebno izvješćuje suca i tužitelja o zdravstvenom stanju maloljetnika radi ispitivanja potrebe za donošenjem jedne od odluka predviđenih člankom 44 stavak 3 ovog zakona.

4. Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora i mjera sigurnosti

Članak 175 (Odvojeni kazneno-popravni zavodi)

(1) Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u posebnom kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike koji ne mogu imati dodira sa kazneno-popravnom ustanovom u kojoj odrasle osobe izdržavaju kaznu zatvora.

(2) Kazna maloljetničkog zatvora izrečena osobama ženskog spola izvršava se u posebnom kazneno-popravnom zavodu za maloljetnice ili posebnom odjelu kazneno-popravnog zavoda za maloljetnike iz stavka 1 ovog članka.

(3) Maloljetnici koji za vrijeme izvršenja kazne maloljetničkog zatvora postanu punoljetni i dalje nastavljaju boraviti u zavodu za maloljetnike ili u odjelu za mlađa punoljetne osobe, osim ako njihova društvena reintegracija ne će imati veći učinak ako se smjeste u zavod za odrasle.

(4) Mlađe punoljetne osobe kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora smještaju se u zavod koja ima sličan režim kao i zavod za maloljetnike.

Članak 176 (Vrijeme ostanka u kazneno-popravnom zavodu radi školovanja ili stručnog osposobljavanja)

(1) Osuđeni na kaznu maloljetničkog zatvora u kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike može ostati najdulje do navršene 23 godine, a ako do tada ne izdrži kaznu, postupa se sukladno članku 175 ovog zakona.

(2) Iznimno, u kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike osuđeni može ostati i nakon što je navršio 23 godine, ako je to potrebno radi završavanja školovanja ili stručnog osposobljavanja ili ako ostatak neizdržane kazne nije veći od šest mjeseci, ali najdulje do navršenih 25 godina.

Članak 177 (Odlučivanje o uvjetnom otpustu)

(1) O uvjetnom otpustu osuđenog na kaznu maloljetničkog zatvora odlučuje sudac prvostupanjskog suda koji je donio presudu.

(2) Sudac odlučuje o uvjetnom otpustu na temelju molbe maloljetnika.

(3) Prije donošenja odluke sudac, po potrebi, usmeno saslušava maloljetnika, njegove roditelje, predstavnike organa skrbništva i druge osobe i pribavlja izvješće i mišljenje kazneno-popravne ustanove o opravdanosti uvjetnog otpusta. Usmeno saslušanje maloljetnika obvezno je ako

se odlučuje o uvjetnom otpustu poslije dvije trećine izdržane kazne, osim ako sudac, na temelju dostupne dokumentacije, ne ocijeni da su ispunjeni uvjeti za uvjetni otpust.

(4) Ako je maloljetnik izdržao kaznu iz stavka 3 ovog članka, a njegovo ponašanje tijekom izdržavanja kazne ukazuje da sukladno članku 31 ovog zakona nije postignuta svrha kažnjavanja, zahtjev za uvjetni otpust se odbija i maloljetnik se o tome obavješćuje.

(5) O opozivanju uvjetnog otpusta, kada se za to steknu uvjeti, poslije saslušanja tužitelja i maloljetnika, odlučuje sud koji je donio odluku o uvjetnom otpustu.

Članak 178 **(Primjerena primjena odredaba ovog zakona i** **Zakona o izvršenju kaznenih sankcija)**

(1) Odredbe članaka od 149 do 157 i članaka 158, 159 i 160 ovog zakona primjereno se primjenjuju i u odnosu na maloljetnika kome je izrečena kazna maloljetničkog zatvora.

(2) Na ostala pitanja u svezi sa izvršenjem kazne maloljetničkog zatvora primjereno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju kaznenih sankcija, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

Članak 179 **(Posebni odjeli za izvršenje mjera sigurnosti)**

(1) Izvršenje mjere sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti prilagođava se uzrastu i osobnosti maloljetnika.

(2) Mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, kada postoje uvjeti iz članka 63 stavka 1 ovog zakona, i mjera sigurnosti obveznog liječenja od ovisnosti, kada postoje uvjeti iz članka 64 stavka 1 ovog zakona, izvršavaju se u posebnom odjelu zdravstvene ustanove određene za maloljetnike ili u drugim specijaliziranim zdravstvenim ustanovama. Mjera sigurnosti ambulantnog liječenja na slobodi, kada postoje uvjeti iz članka 65 stavka 1 ovog zakona izvršava se u ambulanti koja se određuje na prijedlog organa skrbništva koji prati izvršenje mjera sigurnosti i o tome svaka tri mjeseca obavješćuje tužitelja, roditelja odnosno skrbnika ili maloljetnika i sud.

(3) Maloljetnik u zdravstvenoj ustanovi ili specijaliziranoj ustanovi ili na ambulatnom liječenju ostaje sve dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena mjera sigurnosti, ali najdulje do isteka trajanja odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uvjetni otpust iz zavoda ili ustanove.

(4) Kada su ispunjeni uvjeti iz članka 122 ovog zakona, sud poduzima predviđene mjere u svrhu osiguranja provođenja izrečenih mjera sigurnosti.

5. Pomoć poslije izvršenja zavodskih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Članak 180 **(Organ skrbništva)**

(1) Nadležni organ skrbništva dužan je da tijekom trajanja zavodske mjere i kazne maloljetničkog zatvora održava stalnu vezu s maloljetnikom, njegovom obitelji i ustanovom u koju je maloljetnik smješten, kako bi se maloljetnik i njegova obitelj što bolje pripremili za vraćanje maloljetnika u raniju socijalnu sredinu i njegovo uključivanje u daljnji društveni život.

(2) Ustanova u kojoj se izvršavaju zavodske mjere i ustanova u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora dužni su najmanje 90 dana prije planiranog otpuštanja maloljetnika obavijestiti

o tome roditelje maloljetnika, posvojitelja ili skrbnika, odnosno bliske srodnike s kojima je maloljetnik živio, kao i nadležni organ skrbništva, i predlože im mjere koje bi trebalo poduzeti za prihvaćanje maloljetnika.

Članak 181
(Obavješćivanje organa skrbništva i dužnost
pružanja pomoći nakon izvršenja kaznene sankcije)

(1) Roditelj, posvojitelj ili skrbnik, odnosno bliski srodnik s kojim je maloljetnik živio prije stupanja na izdržavanje zavodske mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, dužan je da o povratku maloljetnika u obitelj obavijesti nadležni organ skrbništva.

(2) Nadležni organ skrbništva dužan je da maloljetniku poslije izvršenja kaznene sankcije iz stavka 1 ovog članka pruži potrebnu pomoć.

Članak 182
(Vrste pomoći)

(1) Nakon izvršenja kaznene sankcije nadležni organ skrbništva u kontaktu i suradnji s nadležnim ministarstvima i drugim vladinim i nevladinim organizacijama, institucijama, poduzećima i pojedincima maloljetniku pruža pomoć oko iznalaženja smještaja i sredine u kojoj će živjeti, dovršetka započetog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, liječenja radi zaštite njegovog fizičkog i duševnog zdravlja, pri pronalaženju zaposlenja, osiguranju prehrane, odjeće i financijskih sredstava za druge nužne potrebe radi omogućavanja njegovog ponovnog integriranja u društvenu zajednicu.

(2) Predmet posebne brige organa skrbništva sukladno stavku 1 ovog članka su maloljetnici bez ikakve brige i obiteljskog okruženja, oni koji su bez odgovarajućeg roditeljske brige, kao i druge osjetljive skupine djece.

Članak 183
(Briga o maloljetniku bez roditeljske brige)

(1) Nadležni organ skrbništva dužan je poslije otpuštanja maloljetnika sa izvršenja zavodske mjere ili kazne maloljetničkog zatvora posebno da brine o maloljetniku bez roditelja, kao i o maloljetniku čije su obiteljske i materijalne prilike nesredene.

(2) Ova briga podrazumijeva osobito smještaj, prehranu, nabavku odjeće, liječenje, pomoć u sređivanju obiteljskih prilika, okončanje stručnog osposobljavanja i zapošljavanje maloljetnika.

VI. KAZNENA DJELA NA ŠTETU DJECE I MALOLJETNIKA

Članak 184
(Opća odredba)

(1) Sudac za maloljetnike, odnosno vijeće kojim predsjedava sudac za maloljetnike ili sudac koji ima posebna znanja sudi i punoljetnim učiniteljima za kaznena djela propisana Kaznenim zakonom, kada se u kaznenom postupku kao oštećeni pojavljuje dijete i maloljetna osoba, kao što su kaznena djela:

- a) ubojstvo,
- b) teško ubojstvo,
- c) ubojstvo djeteta pri porođaju,
- d) navođenje na samoubojstvo i pomaganje u samoubojstvu,
- e) teška tjelesna ozljeda,
- f) otmica,
- g) protupravno lišenje slobode,

- h) zlostavljanje,
- i) silovanje,
- j) obljuba nad nemoćnom osobom,
- k) spolno nasilje nad djetetom,
- l) obljuba zlouporabom položaja,
- lj) zadovoljavanje spolnih strasti pred drugim,
- m) trgovina ljudima radi vršenja prostitucije,
- n) iskorištavanje djece ili maloljetnih osoba za pornografiju,
- nj) proizvodnja i prikazivanje dječje pornografije,
- o) rodoskrvuće,
- p) izvanbračna zajednica s maloljetnom osobom,
- r) oduzimanje maloljetne osobe,
- s) zapuštanje i zlostavljanje maloljetne osobe,
- š) nasilje u obitelji ili obiteljskoj zajednici,
- t) kršenje obiteljskih obveza,
- u) izbjegavanje davanja uzdržavanja,
- v) omogućavanje uživanja opojnih droga,
- z) razbojništvo i
- ž) razbojnička krađa.

(2) Tužitelj pokreće i postupak protiv punoljetnih učinitelja drugih kaznenih djela propisanih kaznenim zakonom, suglasno odredbama ovog dijela zakona, ako ocijeni da je to potrebno radi posebne zaštite osobnosti djece i maloljetnih osoba koji kao oštećeni sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 185 (Provođenje kaznenog postupka)

(1) Kazneni postupak protiv učinitelja kaznenih djela iz članka 184 ovog zakona vodi se prema odredbama Zakonu o kaznenom postupku, s tim da se ne primjenjuju odredbe koje se odnose na kazneni nalog.

(2) Istragu vodi tužitelj koji je stekao posebna znanja iz oblasti prava djeteta i kaznenopravne zaštite maloljetnih osoba.

(3) U istražnim radnjama postupaju specijalizirane ovlaštene službene osobe koje su stekle posebna znanja iz oblasti prava djeteta i kaznenopravne zaštite maloljetnih osoba.

Članak 186 (Postupanje)

(1) Kod postupanja u kaznenim predmetima protiv učinitelja kaznenih djela na štetu djece i maloljetnika, pri provođenju procesnih radnji posebno obazrivo se odnosi prema djetetu ili maloljetniku na čiju štetu je učinjeno kazneno djelo, imajući u vidu njegov uzrast, odlike njegove osobnosti, obrazovanje i prilike u kojima živi, kako bi se izbjegle moguće štetne posljedice na njegov budući život, odgoj i razvoj. Saslušanje djeteta ili maloljetnika se u pravilu obavlja uz pomoć pedagoga, psihologa ili druge stručne osobe.

(2) Ako se kao svjedok saslušava dijete ili mlađi maloljetnik oštećen kaznenim djelom iz članka 184 ovog zakona, saslušanje se može provesti najviše dva puta. Tužitelj ili ovlaštena službena osoba saslušava svjedoka putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka, a bez nazočnosti tužitelja ili ovlaštene službene osobe u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Saslušanje djeteta ili maloljetnika se u pravilu obavlja uz pomoć pedagoga, psihologa ili druge stručne osobe.

(3) Dijete ili mlađa maloljetna osoba može se saslušati u svom stanu ili drugom prostoru u kome boravi ili Centru za socijalni rad. Pri saslušanju svjedoka postupa se sukladno stavku 2 ovog članka.

(4) Sud saslušava dijete ili maloljetnika kao svjedoka oštećenog kaznenim djelom iz članka 184 ovog zakona, sukladno stavku 2 ovog članka, tako da sud, stranke u postupku i branitelj mogu

postavljati pitanja, a da ne budu nazočni u istoj prostoriji sa svjedokom. Saslušanje djeteta ili maloljetnika se obavlja tako da se pitanja postavljaju posredstvom suda, a po potrebi uz pomoć pedagoga, psihologa ili druge stručne osobe.

(5) U svrhu zaštite djece i maloljetnika oštećenih kaznenim djelom iz članka 184 ovog zakona, primjenjuje se i druge odgovarajuće odredbe Zakona o zaštiti svjedoka u kaznenom postupku (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 10/03, 8/07 i 19/07).

(6) Odredbe ovog članka se primjenjuju i onda kada se saslušava dijete ili maloljetnik koji je svjedok-očevidac učinjenog djela iz članka 184 ovog zakona.

(7) Odredba članka 84 ovog zakona primjenjuje se u kaznenom postupku protiv učinitelja kaznenih djela na štetu djece i maloljetnika.

Članak 187 (Zabrana suočenja)

Ako se kao svjedok saslušava dijete ili maloljetnik koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatiziran okolnostima pod kojima je izvršeno kazneno djelo ili pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine posebno osjetljivim, zabranjeno je vršiti njegovo sučeljavanje sa osumnjičenim, odnosno optuženim.

Članak 188 (Prepoznavanje osumnjičenog, odnosno optuženog)

Ako prepoznavanje osumnjičenog, odnosno optuženog vrši maloljetnik oštećen kaznenim djelom, ili je očevidac učinjenog kaznenog djela, takvo prepoznavanje u svim fazama postupka vrši se na način koji u potpunosti onemogućava da osumnjičeni, odnosno optuženi, vidi maloljetnu osobu.

Članak 189 (Nadležnost i sastav suda)

U pogledu nadležnosti i sastava suda koji sudi punoljetnim učiniteljima kaznenih djela na štetu djece i maloljetnika, primjereno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Članak 190 (Žurnost postupanja)

Kazneni postupak za djela iz članka 184 ovog zakona je žuran.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 191 (Važenje pravomoćno izrečenih odgojnih mjera)

(1) Odgojna mjera pojačanog nadzora roditelja, posvojitelja ili skrbnika, pojačanog nadzora u drugoj obitelji i pojačanog nadzora nadležnog organa socijalne skrbi koja je pravomoćno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona ne može trajati dulje od vremena propisanog ovim zakonom.

(2) Zavodska odgojna mjera upućivanja u odgojnu ustanovu, upućivanja u odgojno-popravni dom i upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje koja je pravomoćno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona ne može trajati dulje od vremena predviđenog ovim zakonom.

(3) Zаводска одгојна мјера правомоћно изрећена до дана ступања на снагу овог закона пунолјетној особи која је поћинила казнено дјело као старији малолјетник, а у вријеме суђења није навршила 23 године живота, замјенит ће се одгојном мјером појачаног надзора надлежног органа социјалне скарби.

Чланак 192
(Правомоћно изрећена казна малолјетничког затвора)

Казна малолјетничког затвора правомоћно изрећена до дана ступања на снагу овог закона у трајању дужијем него што би се могла изрећи по одредбама чланка 51 ставак 1 овог закона, смањује се према одредбама овог закона.

Чланак 193
(Поступање у односу на застару извршења казне)

Одредбе чланка 56 овог закона примјенјују се за застару извршења казне малолјетничког затвора и када је пресуда изрећена прије ступања на снагу овог закона, уколико застара већ није наступила.

Чланак 194
(Реабилитација)

Одредбе чланка 60 овог закона о реабилитацији учиниоља казnenih дјела осуђених на казну малолјетничког затвора примјенјују се и у односу на осуђене прије ступања на снагу овог закона, уколико реабилитација већ није наступила.

Чланак 195
(Досадашњи казneni поступци)

(1) Казneni поступак који је покренут прије ступања на снагу овог закона, наставит ће се по овом закону, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Предмети из ставка 1 овог чланка који се налазе у фази припремног поступка доставит ће се одмах туђителјству, а ако је у тјјеку извршење појединих истражних радњи, у року од осам дана од дана почетка примјене овог закона.

(3) Ако је до ступања на снагу овог закона донесена одлука против које је по одредбама Закона о казnenом поступку и другим законским прописима из ове области допуштен правни лијек, а та одлука није достављена особама које имају право на правни лијек или ако је правни лијек поднесен, али о њему још није одлућено у погледу права на правни лијек и поступак по правном лијеку, примјенјују се одредбе Закона о казnenом поступку.

Чланак 196
(Раћунање рокова)

(1) Ако је на дан ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности био у тјјјеку какав рок, тај рок се раћуна према одредбама овог закона, осим ако је рок по досадашњим прописима био дужи.

(2) Одредбе чланака 100, 101 и 102 овог закона о роковима трајања притвора примјенјују се у предметима започетим након ступања на снагу овог закона.

Članak 197 (Edukacija)

(1) O stjecanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju sudaca i tužitelja iz oblasti dječjih prava, prestupništva mladeži i njihove kaznenopravne zaštite, brine se Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH u suradnji sa središtima za edukaciju sudaca i tužitelja, i to pod nadzorom Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine.

(2) Vlada Brčko distrikta, Odjel za stručne i administrativne poslove, Odjel za zdravstvo, Policija Brčko distrikta, Udruga medijatora BiH i odvjetničke komore brinu o stručnom usavršavanju osoba koje rade na poslovima prestupništva mladeži i kaznenopravne zaštite djece, ovlaštenih službenih osoba, socijalnih radnika, medijatora, odvjetnika i radnika zaposlenih u ustanovama i zavodima, putem suradnje sa središtima za edukaciju sudaca i tužitelja, znanstvenim ustanovama, profesionalnim udrugama i nevladinim organizacijama, kroz stručna savjetovanja, seminare, provjere znanja i druge oblike dodatnog osposobljavanja stručnih osoba koje rade na tim poslovima, a prema programu edukacije koji donosi Pravosudno povjerenstvo u suradnji sa središtima za edukaciju sudaca i tužitelja.

(3) Središta za edukaciju sudaca i tužitelja osiguravaju tužiteljima i sucima uvjerenja ili certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prijestupništva mladeži i njihove kaznenopravne zaštite.

(4) Stručno osposobljavanje osoba iz prethodnog stavka, ovlaštenih službenih osoba, socijalnih radnika, medijatora, odvjetnika i radnika zaposlenih u ustanovama i zavodima, osigurat će se najdalje u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 198 (Vijeće za praćenje i unapređivanje rada organa kaznenog postupka i izvršenje kaznenih sankcija)

(1) Pravosudno povjerenstvo osniva Vijeće za praćenje i unapređivanje rada organa kaznenog postupka i izvršenje kaznenih sankcija prema maloljetnicima (u daljnjem tekstu: Vijeće), koje će donijeti poslovnik o radu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Članovi Vijeća imenuju se iz reda istaknutih sudaca, tužitelja, ovlaštenih službenih osoba, odvjetnika i stručnih osoba organa skrbništva koji su u duljem vremenskom razdoblju radili ili rade na kaznenim predmetima djece i maloljetnika, kao i osobe koje se bave znanošću i koje su priznati stručnjaci u oblasti prijestupništva mladeži i kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika.

(3) Prilikom izbora članova Vijeća vodi se računa o ravnopravnoj zastupljenosti oba spola.

(4) Vijeće podnosi Pravosudnom povjerenstvu inicijative, prijedloge, mišljenja i analize koje se odnose na prijestupništvo mladeži i kaznenopravnu zaštitu djece i maloljetnika, na postupanje s njima prema odredbama ovog zakona, kao i na druge smjerove rada s ovom populacijom.

Članak 199 (Donošenje podzakonskih akata)

(1) U roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ovog zakona:

a) Pravosudno povjerenstvo će donijeti Pravilnik o primjeni posebnih obveza prema maloljetnim učiniteljima iz članka 35 stavka 9 ovog zakona i Pravilnik o primjeni odgojnih preporuka iz članka 124 stavka 2 ovog zakona,

b) voditelj Odjele za zdravstvo donijet će Uputu o načinu vođenja evidencija o izrečenim odgojnim mjerama iz članka 49 stavka 1 ovog zakona i

c) voditelj Policije donijet će Pravilnik o primjeni mjere policijskog upozorenja iz članka 124 stavka 1 ovog zakona.

Članak 200
(Usklađivanje zakona)

Do početka primjene ovog zakona, uskladit će se odredbe Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o izvršenju kaznenih i prekršajnih sankcija Brčko distrikta BiH i odredbe drugih propisa iz oblasti zaštite prava djece i maloljetnika s ovim zakonom.

Članak 201
(Stupanje na snagu i primjena)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH, a primjenjivat će se istekom godine dana od dana stupanja na snagu.

Broj: 01-02-479/11
Brčko, 10. 11. 2011. godine

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH

Esad Atić, v.r.